

WVG

VILÁGGAZDASÁG

1971. JÚLIUS 17., SZOMBAT

III. ÉVFOLYAM, 138. (633.) SZÁM

AZ AMERIKAI-KÍNAI KÖZELEDÉS GAZDASÁGI VONATKOZÁSAI

Az Egyesült Államok elnöke, magyar idő szerint pénteken hajnalban bejelentette, hogy 1972 májusa előtt Pekingbe látogat. A nagy horderejű kezdeményezés jelentőségét, összes politikai és gazdasági vonatkozásait aligha lehet nyomban a meglepő hír tudomásulvétele után felmérni. A Kína ENSZ-tagságával és a vietnami háború perspektívájával kapcsolatos álláspontot egy későbbi nyilatkozat körvonalazza majd, de a megfigyelők valószínűleg tartják, hogy az Egyesült Államok még a látogatás előtt elismeri Kínát, megszünteti ellenállását a Kínai Népköztársaság ENSZ-jogainak érvényesítésével szemben, és — legalábbis — csapatokat von ki Vietnamból. Ha a kezdeményezés összes vonatkozásait felbecsülni lehetetlen is, egy összefüggés máris szembetűnik: Nixon a távol-keleti béke megteremtőjeként óhaját elindulni az 1972-es novemberi elnökválasztáson.

A washingtoni közlemény hivatalos nyugati visszhangja általában pozitív; a félhivatalos megnyilatkozások azonban — főleg az Egyesült Államokkal szövetséges ázsiai országok fővárosaiban — meglehetősen zavarodottak. Japánban ehhez még az üzleti körök ingerültsége is járul; úgy érzik az Egyesült Államok kereskedői meg fogják őket előzni Kínában.

Megindultak a találgatások az amerikai-kínai kereskedelem jövőjéről és általában a Nixon-bejelentés világgazdasági hatásairól. Az első közvetlen reakció: ugrásszerűen emelkedett az értékpapírok árfolyama a Wall Steeten.

A kínai meghívás elfogadása Nixon részéről a csúcspontja annak a gondosan megtervezett kampánynak, amelyet adminisztrációja dolgozott ki a Peking-ig való jó kapcsolatokhoz vezető út egyengetésére. 1969 júliusa óta Nixon fokozatosan enyhítette az utazási és kereskedelmi korlátozásokat, amelyek közül ma már csak a stratégiaiak minősülő javak szállításának tilalma van érvényben. Az első áttörés áprilisban történt; ekkor meghívták Kínába az asztalitenisz-csapatot, s kezdetét vette az úgynevezett „ping-pong diplomácia” szakasza. De arra semmi jel nem mutatott csütörtök estig, hogy a kínaiak legmagasabb szinten is hajlandók tárgyalni az Egyesült Államokkal — állapítja meg a Reuter washingtoni tudósítója. Kínai részről Nixon meghívása nyilvánvalóan radikális külpolitikai fordulatot jelent, attól fogva, hogy Peking távolodni kezdett a szocialista országok közösségétől, most ment el a legmesszebbre a vezető imperialista hatalomhoz való közeledés útján — jegyzi meg az MTI pekingi tudósítója.

Ami Nixon megdöbbenését illeti, szempontjai nyilvánvalóan elsődlegesen a vietnami konfliktussal függtek össze, amelyet az elnöknek valamilyen módon

fel kell számolnia, vagy legalábbis mérsékelnie, ha a siker reményében akar harcba szállni újráválasztásáért — írja Washingtonból a DPA munkatársa. Az amerikai fővárosban hosszabb ideje tisztában vannak azzal, hogy a vietnami helyzet igazi rendezése Kína közreműködése nélkül lehetetlen. Epp az utolsó napokban mutatkozott több jele annak, hogy a kínaiak nagyobb érdeklődést mutatnak a vietnami rendezés iránt és bizonyos feltételek esetén esetleg még egy új indoknai konferencián is részt vesznek — fejtegeti a tudósítás.

Az amerikai külügyminisztérium a bejelentés előtt tájékoztatta az USA legfontosabb szövetségeseit, s a nyugati kormányok szövívői rendre áldásukat adták az amerikai kezdeményezésre. E sablonos megnyilatkozásokat szükség-telen idézni, talán az érdem említését, hogy a francia fővárosban kissé fanyar a hangulat: úgy érzik, hogy az amerikaiak megelőzték őket, holott a Kínához való közeledésnek De Gaulle volt az úttörője. Jóllehet, Nixon megígérte, hogy az USA nem hagyja cserben régi barátait, Tajvan washingtoni követe a hír hallatára meglehetősen diplomata-voltáról, azt mondotta: „nem tudok hinni a fülemnek”. Szóvalban és a többi

Amerika-barát indoknai fővárosban és Djakartában ugyancsak éreztették, hogy meglepetést, és nem is kellemest okozott a bejelentés. Japánban nyomban tervek kezdtek kovácsolni arról, hogy kormányzintű tárgyalásokba fognak Kínával, de az ország üzletemberei elmarasztalják a miniszterelnököt óvatosságáért és méltatlankodnak, amiért az Egyesült Államok közvetlen tárgyalásokat kezdett Kínával anélkül, hogy előbb Japánnal tanácskozott volna. A japán üzletemberek, mondhatni „csomagolnak”; nagy számban készülődnek Pekingbe a kereskedelmi lehetőségek feltárására.

Figyelmet keltett a bejelentés Ottavában, ahol találgatják, Trudeau kanadai miniszterelnök, vagy Nixon lesz-e az első nyugati kormányfő, aki Pekingbe látogat. Ausztráliában, amely ugyancsak búzatermelő állam lévén, elsősorban Kanadával konkurál a kínai piacokért, nagy a bosszúság: a miniszterelnök szinte egyidőben jelentette ki, hogy Ausztráliát nem érdekli különösképpen Kína. Ezzel szemben az ellenzék vezetője, aki a minap fejtette be kínai körútját, bejelentette, ha megnyerik a választásokat, felveszik a diplomáciai kapcsolatokat Ázsia legnagyobb országával.

Egy hongkongi jelentés egyébként arról számol be, hogy Kína és az Egyesült Államok kereskedelme csendben, de folyamatosan már eddig is figyelemre méltóan növekedett. Az Egyesült Államokba szállítandó kínai árukhoz a hongkongi kereskedelmi kamara adja ki a származási bizonylatokat, és az amerikai importellenőrzési rendszer enyhítése óta a hongkongi hatóságok a kínai termékeket is ugyanolyan módon továbbítják az Egyesült Államokba, mint bármely egyéb Hongkongon keresztül reexportált terméket. A tájékoztatás szerint szállítási okmányokat faipari termékekre, elefántcsontkiválatokra, emberi hajra, festményekre, házipari termékekre és himzésekre állítottak ki Hongkongban. Emellett pedig egy amerikai export—import vállalat több száz-ezer dollár értékű üzletről tárgyal a Kínai Népköztársaság kereskedelmi szerveivel.

Az amerikai üzletemberek körében tagadhatatlanul mutatkozik bizonyos lelkesedés a kínai piac feltárására — állapítja meg a Far Eastern Economic Review legutóbbi száma. A kínaiak műtrágya-, vegyi- és műanyaggyárak építésére készülnek. Kína hírközlési és szállítási rendszerét amerikaiak gyártották annak idején, s ezek felújításra, új alkatrészekkel való ellátásra szorulnak. Kína a légi szállítás fejlesztését is tervezi. Emellett — folytatja a lap —, az amerikai üzletemberek gabona, szójabab és növényi olaj rendeléseket is remélhetnek. Kína 1969-ben 240 millió dollár értékű gabonát vásárolt — hangsúlyozza a lap. Kérdés viszont, hogy mit szállítanak a kínaiak. „Némi higanyt, ezüstöt, bört, szőrmét, szőnyegeket, csemegéket a kínai vendéglőknek.” Csak egy cikkből szállíthatnak számottevő mennyiséget, és ez a textil, márpedig a politikailag befolyásos amerikai textilipar aligha fogadja szívesen, ha az olcsó textiliák újabb forrását nyitják meg. Derülőtől beszélnek a textilipar szerint az Egyesült Államokba irányuló kínai export 100—200 millió dollár szintre érhet el a következő években — szögezi le a folyóirat. De hozzáfűzi: más lesz a helyzet, ha az Egyesült Államok hitelekkel biztosít és eltekint a kiegyensúlyozott kereskedelemről.

Nixon bejelentésének hírére ugrásszerűen emelkedett az értékpapírok árfolyama a New York-i tőzsdén. Az ipari papírok Dow Jones-átlagindexe már az első félórában több mint öt ponttal szökött fel az igen nagymérvű forgalomban. Jelentősen emelkedtek a papírok Londonban is, ahol a piac már előre számolt a Wall Street-i kurzusok javulásával, sőt egyes jelentések az arany drágulását — amely tegnap 31,5 centet tett ki — ugyancsak a Nixon-látogatás reakciójának tüntetik fel.

Vajna János

NAPRÓL NAPRA

- ◆ NIXON PEKINGI ÚTJÁNAK HÍRÉRE megindultak a találgatások az amerikai-kínai kereskedelem jövőjéről és általában az elnök lépésének világgazdasági hatásairól. Csendben, de folyamatosan már eddig is számottevően nőtt Kína és az Egyesült Államok kereskedelme — állítják Hongkongban. Az utazás hírének első közvetlen reakciója: az értékpapírok árfolyamának emelkedése, New York-ban és Londonban.
- ◆ VÁLSÁGOS IDŐKET ÉL ÁT A FÜLÖP-SZIGETI GAZDASÁG. A néhány évvel ezelőtt még virágzó ország termelése nem növekedett olyan mértékben, mint lakóinak száma — ez a visszaesés egyik oka. Az országot erőteljesen sújtja az infláció és igen nagyok a külföldi tartozások is. Cikkünk a jelenlegi helyzetet és a közelmúltban a gazdasági fellendítés érdekében tett intézkedések hatását elemzi.
- ◆ A MAGYAR—JUGOSZLÁV HATÁRMENTI ÁRUCSERE-FORGALOM fejlődését a pécsi és a szegedi ipari városok forgalmában is lemérhetjük. A harmadik oldalon olvasható cikkben a véget ért pécsi vásár üzleti eredményeit összegezzük és a még nyitva tartó szegedi vásárról adunk tudósítást. A határmenti árucseré értéke egyébként idén eléri a 6 millió dollárt.
- ◆ A MÚLT HÉT VÉGI ÁLLAMCSÍNY MAROKKÓT a nemzetközi érdeklődés előterébe állította. Az afrikai országban a politikai nyugaltságot az ingatlanság, fejletlen gazdaság is táplálta. Az elmaradottság összetevőiről számol be a Világsajtóból című rovatunkban ismertetett cikk, elemelve a mezőgazdaság, a külkereskedelm és a külföldi segélyek helyzetét.

Felélénkítik az angol konjunktúrát? Barber hétfőn nyilatkozik

A konzervatív párt parlamenti frakciójának szóvivője bejelentette, hogy Barber pénzügyminiszter az alsóház hétfői ülésén nyilatkozatot tesz. A bejelentés, amelyhez részleteket nem fűztek, megerősítette az angol fővárosban keringő találgatásokat, melyek szerint a recesszióval küzdő gazdaság felélénkítését a kormány új intézkedésekkel, esetleg az ősz folyamán betervezett „mini-költségvetéssel” kívánja elősegíteni. Néhány lépésre a parlament közreműködése nélkül már korábban is sor kerülhet.

Csütörtökön a brit kabinet ülést tartott, amelyen gazdasági kérdésekkel foglalkoztak. Ezt követően jelentették be Barber alsóházi nyilatkozatát. A Reuter és az AP londoni tudósítója rámutatnak, hogy a pénzügyminiszter már hosszú ideje különféle érdekeket képviselő körök nyomása alatt áll a gazdaság felélénkítését célzó intézkedések elhalasztása miatt. A konzervatív párt parlamenti csoportjában a közös piaci belépés megszervezésének megkönnyítése céljából is kívánatosnak tartják, hogy a kormány a gazdaság nehezségeit enyhítő lépéseket jelentsen be. Az infláció rátája jelenleg már elérte a 9 százalékot, ami a többi pénzügyi mutatóval szemben a tőkésországgal összehasonlítva is példátlanul magas. Nem csökkent a munkanélküliség szintje sem, amely a szakértők véleménye szerint, ha a gazdaság nem kap erőteljes ösztönzést, az év végéig elérheti az 1 millió főt. A kedvezőtlen körülmények felhívják a figyelmet, hogy az alig egy éve hivatalban levő Heath-kormány eddig minden pótválást elvetett és a közvéleménykutató intézetek jelentései sorra a munkaspárt népszerűségének emelkedéséről számolnak be.

A gazdaság holtpontról való elmozdításához mind ipari, mind szakszerve-

zeti körökben számos új intézkedés bevezetését kívánják. Az érdekeltek megígérték leginkább szelektív adókedvezmények bevezetésétől várják, de szükségesnek tartják a forgalmi adó és a részletfizetési feltételek enyhítését is. Ezek együttes hatására megerősödhetne a fogyasztói kereslet és megélnék a beruházási hajlandóság. A beruházások bővítése érdekében remélik, hogy a jelenleg 6 százalékos kamatlábat is csökkentik.

A Brit Gyáriparosok Szövetsége (CBI) nyilatkozatot bocsátott ki, amelyben felszólítja tagságát, tegyenek meg mindent, hogy a következő évben az ár-emelkedéseket 5 százalékos szinten maximálhassák. A CBI az ipari termelés mintegy kétharmadát szolgáltatató 200 legnagyobb tagvállalatától erre vonatkozóan írásbeli kötelezettséget akar kérni. Ugyanakkor felhívja többi tagjait is, hogy írják kötelezettség vállalása nélkül csatlakozzanak az árkorlátozás eme „önkéntes” formájához. Az AFP londoni tudósítója szerint a CBI fellépése kiegészítheti a kormánytól várt intézkedéseket. A kezdeményezés a munkáltatók és munkavállalók szervezeteinek közös akciójához vezethet. Erre látszik utalni, hogy Feather, a TUC főtitkára „bátorítónak” minősítette a CBI nyilatkozatát.

Magyar—szovjet papíripari termékcseremegállapodás

Keserü Jánosné könnyűipari miniszter és K. I. Galansin, a Szovjetunió cellulóz-papíripari minisztere pénteken Budapesten öt évre szóló termékcseremegállapodást írt alá. A magyar és a szovjet papír- és cellulózipar mostanáig főként az árucserére korlátozódott — mondotta K. I. Galansin. A szovjet gyárak eddig is nagyobb mennyiségben szállítottak Magyarországra cellulózt, rotációs papírt, más papírfajtákat.

Az ötéves tervidékszabvány az államközi árucseré-forgalmi szerződésben már rögzített mennyiségeken felül a magyar felhasználók számára rotációs és szákpapírt, hullámpapírt-fedőréteget,

dobozkartont adunk át és ezek ellenében nyomó- és ofsetpapírokat és több színű címkéket kapunk. Első alkalom, hogy a két ország papíripari terveinek koordinációja alapján ilyen megállapodásra jutottunk hosszabb időszakra.

A magyar papíripar vezetői közölték, hogy a hosszú lejáratú árucseré-forgalmi egyezmény alapján évente mintegy 100 ezer tonna csomagoló és szákpapír érkezik a Szovjetunióból és ezenkívül 60 ezer tonna cellulózt is felhasználunk. A most aláírt termékcseremegállapodás értéke oldalanként öt év alatt mintegy 12 millió rubel, amelyel kiegészítik az árucseré-forgalmi megállapodásba foglalt szállításokat.

HIVATALOS BONNI MEGNYILATKOZÁSOK A MÁRKA ÁRFOLYAMÁRÓL

A márka árfolyamának rögzítését csak akkor lehet ismét fontolóra venni, ha a közös piaci országok végre megállapodnak a dollárral szembeni együttes árfolyampolitika kérdésében — jelentette ki a hét végén Emminger, a Bundesbank alelnöke. További feltételként jelölte meg olyan belső gazdasági intézkedések bevezetését, amelyek hatékonyan akadályozzák meg újabb valutaváltságot kihozzák.

Az NSZK bankpolitikájának második számú vezetője foglalkozott azzal a kormányjavaslattal is, amely a külföldi pénzt kölcsönző vállalatokat kötelező befizetésekkel sújtja. Ez az intézkedés — mutatott rá —, nem csupán a spekulációs tőkék beáramlását hivatott fékezni, hanem korlátozza a beruházási célokkal érkező tőke mennyiségét is. A kötelező készpénzbefizetési rendszer tulajdonképpen ellen-súlyozza majd az NSZK-ban, illetőleg az ország határain kívül érvényesülő kamatok különbségének hatását. A bankvezető mindamellett még csak sejtetni sem engedte, mikorra szándékozik a kormány és a Bundesbank ismét rögzíteni a márka árfolyamát.

Hajlékonyabb bonni magatartásra utal ugyanakkor a gazdasági minisztérium mellett működő tanácsadó bizottság most közzétett jelentése. Ebben ugyanis rámutatnak arra, hogy a Közös Piacsal kapcsolatos politikai megfontolások esetleg már a közeljövőben a márka új paritásának megállapítására kényszeríthetik a kormányt.

A tanácsadó bizottságban helyet foglaló közgazdászok — akik egyúttal

Schiller miniszter közvetlen tanácsadó — a belső árstabilitás helyreállítása szempontjából viszont egyértelműen a lebegtetés fenntartását szorgalmazzák. A drágulás megállítását — hangsúlyozza a jelentés — csak a hosszú távú inflációs várakozások letérésével lehetséges. Márpedig ezt rövid időn belül nem lehet végrehajtani. A márka árfolyamának felszabadításával a kormány gazdaságpolitikai mozgásterét kibővült, s a fix paritáshoz való visszatérés a jelenlegi helyzetben csökken-téné a gazdaságpolitika hatékonyságát.

Valószínűleg befolyásolta a bizottság véleményét a minisztérium egyik magas rangú tisztviselőjének nyilatkozata is. Eszerint idén a háború óta legmagasabb ütemű lesz a drágulás. Az ár-emelkedések a következő hónapokban akár az 5 százalékot is elérhetik a tavalalyi hasonló időszakhoz képest — állította a tisztviselő. A tőkésországok között ma már Kanada (2,4), Belgium (4,1), az USA (4,4), Ausztria (4,6) és Olaszország (4,8) kedvezőbb inflációs rátával „dicsekedhet”, mint az NSZK.

Hosszabb távon a valuták lebegtetése, avagy a közvetlen adminisztratív beavatkozás egyaránt káros lehet, folytatódik a gazdasági tanácsadó bizottság jelentése. Tüneti kezelés csupán a nemzetközi tőke mozgás korlátozása. A bizottság — Bonn ismert álláspontjával összhangban — javasolja a Közös Piacon kívüli országok felé szélesebb árfolyamigadozási sávok bevezetését, a közösségen belül viszont a valutaparitások mozgásának szűkítését. (Reuter, DPA)

Koszigin amerikai közéleti személyiségeket fogadott

Koszigin szovjet miniszterelnök pénteken négy magas rangú amerikai vendéget fogadott: David Rockefeller, a Chase Manhattan Bank elnökét, Yost volt ENSZ nagykövetet, Church szenátort és Gavin nyugalmazott tábornokot. A négy amerikai vendég a Kijevben megtartott Darimouth-konferencián vett részt, melyen 25 szovjet és 15 amerikai neves közéleti személyiség szállt síkra a két ország közötti kereskedelmi forgalom kibővítéséért. Kívánatosnak tartották minden, a szovjet—amerikai kereskedelmet gátló rendelkezés feloldását a nem stratégiai javak esetében. A résztvevők gyors intézkedések megtételét szorgalmazták nemzetközi síkon a környezet szennyeződése ellen. Szorosabb kooperációt tartanak szükségesnek a Föld természeti javainak észszerűbb kihasználása érdekében is. (Reuter)

Brit diplomata az angol—szovjet kereskedelemről

Sir John Killick, Nagy-Britannia Moszkvában kinevezett nagykövete a szovjet—brit kereskedelmi kamara ülésén elmondott beszédében sikraszállt a szovjet—angol kereskedelmi kapcsolat erősítését. A kapcsolatok bővítését a nagykövét rendkívül kívánatos-

nak nevezte. Beszédében kitért angol vállalatok Moszkvában működő kereskedelmi képviselőikre kérdéseire is. Jelenleg két brit vállalat tart fenn ilyen képviseletet és ezt a diplomata keveselte. Több lehetőséget sürgetett vállaltati irodák nyitására, mivel Moszkvában már tizenkét japán, öt francia és három olasz iroda működik. (Reuter)

Folytatódik az expanzió az USA-ban

Az amerikai kereskedelmi minisztérium jelentése szerint 1971 második negyedében a GNP növekedése reálértékben éves rátára átszámítva 3,6 százalék volt. Az értéket a megfigyelők kedvezőnek tartják, annak ellenére, hogy a bruttó nemzeti termék növekedési üteme némileg lelassult az első negyedéves viszonyítva.

Connally pénzügyminiszter sajtóértekezletén rendkívül bizakodóan nyilatkozott a következő hónapok gazdasági kilátásairól. Az infláció és a munkanélküliség stabilizálódott és öszre ebben a tekintetben is javulásra lehet számítani. Negatívumként minősítette a sztrákhullámot és a kereskedelmi mérleg rosszabbodását. Kifejezte reményét, hogy a kollektív szerződések megkötésénél a szakszervezetek nem lépnek fel mértéktelen követelésekkel és nem követelnek be robbanásszerű bér-emelkedéseket. Az exportról szólva nagyobb megértést kért Amerika kereskedelmi partnereitől kivételi körülmények kezelésénél. (AFP, Reuter)

VILÁGGAZDASÁG

1971. JÚLIUS 27., KEDD

III. ÉVFOLYAM, 144. (639.) SZÁM

Ma nyílik a KGST tanácsulése

CEAUSESCU BESZÉDE AZ INTEGRÁCIÓRÓL

Ma kezdi meg munkáját Bukarestben a KGST 25. tanácsulése, amelyen a tagországok kormányfői delegációival képviseltetik magukat. Az ülésen — előzetes hírek szerint — a tagországok integrációjának komplex programját vitatják meg.

Ceausescu, a Román Kommunista Párt főtitkára a múlt hét végén Konstancában beszédet mondott. A többi között a KGST-nek a tagországok integrációjával foglalkozó ülés-szakával kapcsolatban a szervezeten belüli együttműködés szorosabbra tételeinek fontosságát hangsúlyozta. Két másik hét végi esemény is a román külkereskedelmi témájához kapcsolódik. Az egyik az a megegyezés, amely a GATT és Románia képviselői között jött létre az egyezményhez való csatlakozásról, a másik pedig az amerikai kormányának az a kongresszushoz intézett javaslata, amely Románia részére is kedvezményes feltételeket biztosítana az Egyesült Államokkal folytatott kereskedelemben.

Ceausescu konstancai beszédében több belpolitikai kérdéssel foglalkozott. Előrejelte nyilatkozott Romániának a szocialista társadalom építésében elért eredményeiről. Ezután a szocialista országokkal való együttműködésről alkotott román nézeteket fejtette ki. Ami a politikai kérdéseket illeti, kijelentette: „Fellépünk a szocialista országok kapcsolatában meglévő eltérések leküzdéséért. Mindent meg kívánunk tenni, hogy az egyik vagy másik kérdésben meglévő nézeteltérések semmilyen mértékben se befolyásolják az állami és a pártkapcsolatokat.”

Az integrációt napirendjére tűző bukaresti KGST-ülésszakkal kapcsolatban hangsúlyozta, hogy Románia fontosnak tartja a KGST-t, mint olyan szervezetet, amely elősegíti a tagországok közötti együttműködést. Ennek egyben a tagállamok gazdasági fejlődéséhez is hozzá kell járulnia, sőt, ez a KGST-tagországok közötti együttműködés „elsődleges kötelessége és fő iránya”. Az együttműködés formái eltérőek lehetnek — mondotta Ceausescu —, de bármilyen különbözőek legyenek is, bármilyen nagyságban fejlődjenek a különböző tevékenységi szektorok között a kölcsönös termelési összefüggések, ennek semmi esetre sem kell a nemzeti szuverenitás megsértéséhez vezet-

nie, nem kell érintenie az országoknak azt a jogát, hogy maguk határozzák meg a fejlődésük programját saját akaratuknak megfelelően — tette hozzá.

A román államfő egyébként a szocialista országokkal való együttműködésnek nemcsak az európai szocialista államokra gondol, hanem — és ezt hangsúlyozta — az ázsiai szocialista országokra is. Ezzel kapcsolatban említett a párt- és kormánykudótságnak élén a közelmúltban tett ázsiai látogatásáról, melynek során Pekingben is járt.

Mint ahogy feltehetőleg a közelgő KGST-ülés hatással lesz Románia külkereskedelmére, bizonyára a most már reálisnak látszó GATT-tagságnak is hasonló szerepe lehet. Megegyezés jött ugyanis létre az Általános Vámtarifa és

Kereskedelmi Egyezmény és Románia képviselői között arról, hogy az ország csatlakozik az egyezményhez. A megállapodás még a 78 tagállam jóváhagyására szorul, elég azonban, ha kétharmaduk a belépés mellett adja le voksát. A csatlakozás feltételei még nem ismeretesek, de az már valószínű, hogy Románia köteles lesz a GATT-tagállamokból származó importját növelni, eddig még meg nem határozott mértékben.

Úgy tűnik, a román-amerikai kereskedelmi kapcsolatok is változnak: az amerikai kormány javaslatot tesz a kongresszusnak, hogy alkalmazza Romániával szemben is a legnagyobb kedvezmény elvét, amelyet a szocialista országok közül csak Lengyelország és Jugoszlávia élvez. A javaslat megtétele találgatásokra adott alkalmat az amerikai sajtónak. (Nyilván, vagy burkolton arról beszélnek, hogy ez lenne Románia jutalma azért, mert közvetítőként eljár Washington és Peking között.) (Reuter, DPA, MTI)

Napirenden: a kívülmaradó EFTA-tagok ÜLÉSEZNEK A HATOK KÜLÜGYMINISZTEREI

A Hatok miniszteri tanácsa hétfőn Brüsszelben összeült — jelenti a DPA —, hogy megvitassa az EKG és az EFTA-ának a Közös Piacon kívül maradó hat tagállama közötti jövőbeni kapcsolatokat. Az érintett országok: Svédország, Finnország, Ausztria, Svájc, Portugália és Izland. A külügyminiszterek Moro elnökelete alatt összeállítják azt a javaslatot, amelyet a hat kívülmaradó állam kormányai elé terjesztenek és a velük folytatandó őszi tárgyalásokon vitatnak meg.

Miután a Hatok állandó brüsszeli képviselői már megegyeztek abban, hogy két évig tartják a státus quót, gyakorlatilag a szabadkereskedelmi övezet létrehozásának kérdése alkotja a megbeszélések fő témáját. A nem csatlakozó országok számára a Hatok az ipari termékek vámját ugyanolyan ütemben építik majd le, mint a közös új tagállamainak. Egyes árucsoport-

okban azonban külön szabályozásokra van szükség. Ide tartoznak az órák, egyes különleges acélfajták, a papír- és cellulóze.

A gazdaság- és kereskedelempolitika harmonizálását a Hatok nem kéri a kívülmaradó országoktól. Ha valamelyik ország egyes területeken mégis összhangba kívánja hozni politikáját a Hatokéval, ennek nincs akadálya. Nagy a valószínűsége, hogy a nem csatlakozókkal kötendő megállapodásokban bizonyos zarádkok is lesznek. Ezek formáját és alkalmazási körülményeit a későbbiekben még pontosan ki kell dolgozni. A legsúlyosabb gondot a mezőgazdaság okozza. Tisztázásra vár, bevonják-e egyáltalán a mezőgazdaságot az egyes országokkal kötendő megállapodásokba, és ha igen, akkor milyen formában és mekkora terjedelemben.

Olaszország és Hollandia hajlik arra, hogy a mezőgazdasági kereskedelem egyes vonatkozásait a megállapodások részévé tegyék, de ez a szektor egészében nem lehet benne az egyezményekben. Franciaország azt javasolta, hogy a Hatok nyissák meg piacukat a nem csatlakozók mezőgazdasági termékei előtt, cserébe viszont kérjenek kedvezményeket más ágazatokban. Az EFTA-tagok közül leginkább Portugália és Izland követi figyelemmel a Hatoknak ezt a vitáját, hiszen mindketten erősen függnek a mezőgazdasági exporttól.

A jelenlegi tanácskozáson a Hatok képviselői kialakítják közös álláspontjukat. Ezzel szemben a kívülmaradó EFTA-országok álláspontja igen eltérő — írja a Reuter — és ezért kétséges, hogy valamennyiükkel közös egyezményt érhetnek majd el ősszel. Valószínűnek látszik, hogy minden országgal külön-külön kell kialakítani a mindkét fél számára elfogadható feltételeket. A brüsszeli bizottság hangsúlyozta, hogy egyetlen ilyen egyezmény sem befolyásolhatja hátrányosan a Hatok független döntési hatalmát. Azt is szem előtt kell tartani azonban, hogy az őszi viták ne vezessenek a kereskedelmi korlátok újbóli felállítására a közösségbe lépő négy és a kívülmaradó hat EFTA-ország között.

A miniszteri tanács ülésének előestéjén nyilatkozott az osztrák sajtónak Starbacher kereskedelmi miniszter. Elismerte, hogy a mezőgazdaságot teljes egészében nem lehet a szabadkereskedelmi övezet létrehozását célzó megállapodásokba belevonni, de sürgősen valamilyen másfajta megoldást kell keresni ennek a problémának a megoldására. Szükséges és lehetséges — mondotta — a bilaterális tárgyalásokon az egyes külső országok mezőgazdasági kívánásainak tekintetbevétele. Az osztrák kormány lehetségesnek tartja, hogy a bilaterális tárgyalásokon biztosítani tudják az EFTA-országok termékei elhelyezését a Hatok piacán.

NAPRÓL NAPRA

- ◆ A KGST KORMÁNYFŐI SZINTEN FOLYÓ TANÁCSKOZÁSA ma kezdődik Bukarestben. Az ülésnek előtt Ceausescu nyilatkozott a szocialista országok együttműködéséből fakadó előnyökről. Ebben az összefoglalókban hírt adunk arról, hogy Romániát felveszik a GATT-ba, az Egyesült Államok pedig fontolóra vette, hogy a legnagyobb kedvezményben részesülő ország státuszát biztosítja Románia számára.
- ◆ A MAROKKÓI GAZDASÁG GONDJAIVAL foglalkozik a második oldalon található cikkünk. Részletesen elemzi a kettős arculatú gazdasági életet: egyrészt a GDP nagy ütemben növekszik és a külföldi, valamint állami beruházásokkal új iparágak keletkeznek, másrészt viszont súlyos gondként nehezedik az országra a munkanélküliség. A kiutat olyan gazdaságpolitika jelenti, amely egyidejűleg törekszik a városi munkahelyeket teremtő iparosításra, a mezőgazdaság modernizálására, a technikai fejlődéshez elengedhetetlen szakkaderképzés megjavítására és a bányászat fejlesztésére.
- ◆ A SZOCIALISTA ORSZÁGOK SZABVÁNYELŐÍRÁSAINAK egységesítését sürgeti az a válasz cikk, amely egy korábbi írásunkra reflektál. Mint ismeretes a magyar szabványelőírások miatt a kereskedelem nem tud megvenni számára rendkívül fontos szovjet autóműveket. Ezzel kapcsolatban a szerző rámutat, a szovjet gyártót kötik a szovjet, a magyar átvett pedig a magyar szabványelőírások. Ezeket csak hosszas tárgyalásokon lehet egyeztetni. Más termékek esetében hasonló problémák adódhatnak, ezért lenne szükséges a szabványok egységesítése.
- ◆ AZ AMERIKAI EXPORT-IMPORT BANK tevékenységével foglalkozik a Világsajtóból című rovatunkban közölt szemelvény. A bank egyfelől több éves lejáratú hiteleket nyújt az amerikai termékek külföldi vásárlóinak, másfelől pedig az amerikai exportöröket megszabadítja a többletkockázatoktól. Legutóbb új programot léptetett életbe, amely fokozza az exportfinanszírozás hatékonyságát: magánbankokkal köt megállapodást úgy, hogy az exporthitelek összegét 50—50 százalékban megosztják. Így a magántőkét is bekapcsolják az amerikai kiviteli finanszírozásába.
- ◆ INDIÁBAN KÉT ORIASI ATOMREAKTOROT kívánnak építeni, 2,5 milliárd dollár értékben. A reaktorok egész ipari komplexumokat ellátnának energiával. Létesítésükkel a környék gazdasági élete nagymértékben fellendülne.

EXPANZIÓ ÉS INFLÁCIÓ KÖZÖTT

Újabb jelentések az amerikai gazdasági helyzetről

Az amerikai kormány folytatja erőfeszítéseit a gazdasági expanzió fenntartására. A múlt hét elején közzétett adatok arról számolnak be, hogy a második negyedévben a gazdaság reálnövekedése 3,5 százalékot tett ki, amelyet az előző évek megtorpanása után jelentős eredmények követnek el. Az amerikai fővárosban nem csinálnak titkot abból, hogy csak a gazdaság fellendülése esetén lehetnek reálisak Nixon elnök újjáértelmezésének esélyei, függetlenül látványos távol-keleti sakkhúzásaitól. Mindamellett a kormány gazdaságpolitikájának útjába komoly akadályok tornyosulnak: még mindig várat magára az árak stabilizálódása, változatlanul magas a munkanélküliség aránya és a fizetési-, illetve a külkereskedelmi mérleg deficitje inkább nő mint csökken. Ennek ellenére kormánykörök „kincstári optimizmussal” nyilatkoznak a közeljövő kilátásairól, sajátos módon viszont éppen a kincstár, a Federal Reserve vezetői —, akik a monetáris politika kialakításában nagyfokú önállósággal rendelkeznek — inkább hajlanak a nehézségek ószinte feltárására felé.

Az utóbbi napokban a kormány számára legkellemetlenebb az a hír volt, hogy a múlt hónapban 0,5 százalékkal növekedtek a létfenntartási költségek. Mindenekelőtt az élelmiszerek drágulása okozta az index 15 hónapja nem tapasztalt emelkedését. Egy másik statisztika arról számolt be, hogy a tartós fogyasztási cikkek rendelése 1,1 százalékkal esett vissza. Minden bizonnyal ezek és más hasonló jelenségek késztették a Federal Reserve Board elnökét Burns, hogy kijelentse: egyelőre nincs sok bizonyíték a fogyasztói és üzleti bizalom erősödésére.

Az Egyesült Államok pénzügyi irányítója a szenátus és a képviselőház közös gazdasági bizottsága előtt hangoztatta, hogy az infláció még mindig elfogadhatatlan. „Egyelőre csak kis haladás történt az inflációellenes politikában” — jelentette ki, és hozzátette, a gyorsabb és tartós gazdasági expanzió legfontosabb előfeltétele a drágaság elleni harc fokozása.

Burns ismét felhívta az elnök figyelmét arra, hogy hatékonyabb jövedelempolitikára van szükség és aggodásait fejezte ki amiatt, hogy 1938 óta nem volt olyan alacsony a profitok aránya a GNP-hez viszonyítva, mint jelenleg. Az alacsony nyereségszint ugyanakkor nem szabad, hogy a kormányt a beruházási adókedvezmények visszaállítására bírja — óvott Burns. Pótlólagos költségvetési élnékítőket csak akkor lennének indokoltak, ha előzőleg megfelelő jövedelempolitikát alkalmazna a kormány.

A költségvetési bevételek egy részéről való lemondás súlyosan érintené az államháztartás helyzetét — írja a Reuter washingtoni tudósítója. Tegnap Connally pénzügyminiszter beismerte, hogy a költségvetési deficit a június 30-val végződött pénzügyi évben jóval meghaladta a 20 milliárd dollárt, de a 25 milliárd alatt van. A kormány eredetileg 18,6 milliárd dollárra becsülte a költségvetési hiányt, erre az évre pedig 11,6 milliárd dollárra. Connally szerint idén is körülbelül 2

milliárd dollárral „túlteljesíti” a költségvetés a tervezett deficitet.

Ugyanakkor Connally a következő, az expanzió irányába ható tényezőket sorolta fel: a kiskereskedelmi forgalom kedvező alakulása, a személyes jövedelmek emelkedése, a pénzellátás rekkordarányú bővítése és a növekvő költségvetési deficit jelentette ösztönzés. A kormány mindazonáltal jónak látta, hogy külön intézkedjék a több millió munkanélküli legalább egy részének elhelyezéséről. Felhívta a kongresszust, hogy a lehető legrövidebb időn belül hagyja jóvá azt az elnöki törvényjavaslatot, amely a következő két évre 2 milliárd 250 millió dollár irányozó elv új munkahely létesítésére, elsősorban az egészségügy, az oktatás, a szállítás, a bűnüldözés területén. Eredeti tervek szerint a következő két évben így módon 200 000 új munkahelyet lehet teremteni.

Több irányban próbál lépni a kormány a kereskedelmi mérleg rosszabbodásának megállítására. A pénzügyminiszter kilátásba helyezte, hogy a kormány újabb javaslatot terjeszt a kongresszus elé: adjanak beruházási adókedvezményeket az amerikai exportöröknek. Szükség van az export ösztönzésére és az amerikai termékek versenyképességének javítására a hazai piacon — jelentette ki a pénzügyminiszter —, ugyanakkor vitatta, hogy nemzeti érdek lenne a behozatal további korlátozása, illetve kvóták bevezetése.

Az exportra termelő vállalatok érdekeit szolgálja a szenátus és a képviselőház közös bankbizottságának legújabb határozata, az Export-Import Bank kölcsönzési lehetőségeinek megnöveléséről. Ha a két ház elfogadja a javaslatot, a jövőben 13 milliárd helyett 29 milliárd dollár összegű hitelújítási lehetősége lesz a banknak. S ami a szocialista országokat is érdekelteti: a javaslat intézkedik a Kínai Népköztársaság, valamint az európai szocialista országok viszonylatában eddig alkalmazott hitelkorlátozások feloldásáról is.

H. R.

FEJLŐDIK A SZOVJET-FRANCIA GAZDASÁGI EGYÜTTMŰKÖDÉS

Szombaton Moszkvában befejeződött a szovjet-francia gazdasági együttműködési állandó bizottság ülészaka. A jegyzőkönyvet Kirillin szovjet miniszterelnök-helyettes és Giscard d'Estaing francia gazdasági és pénzügyminiszter írta alá. A szovjet és francia tárgyalófelek megelégedésel állapították meg, hogy sikeresen fejlődik a tudományos és a műszaki együttműködés.

Elhatározták, hogy újabb közös kutatásokat kezdenek a következő témakörökben: a magas hőmérsékletű fizikája, az elméleti fizika problémáinak vizsgálata és a napkorona dinamikája. Azt is tervezték, hogy tanulmányozzák az együttműködés lehetőségeit a környezet védelmének, elsősorban az ipari szennyvizek megtisztításának a területén. A tárgyalófelek sikeresen álltak a külkereskedelmi forgalom erőteljes bővítése mellett. A TASZSZ ezzel kapcsolatban rámutat, hogy 1970—74 között előreláthatólag megduplázódik a szovjet-francia kereskedelmi árucseré. Ennek értéke tavaly 212,8 milliárd rubel volt.

Giscard d'Estaing szombaton tájékoztatta a sajtó képviselőit az együttműködés egyes konkrét vonatkozásairól. Elmondotta, hogy az állami Renault műveknek jók a kilátásai a Káma folyó mellett létesítendő hatalmas szovjet teherautógyár felépítésében való közreműködésre. Az építkezés részleteit és év augusztusában egy francia-szovjet vegyes bizottság tárgyalja majd meg.

Abban is megállapodtak, hogy Franciaország részt vesz a szovjet ásványkincsek kitermelésében és ezek harmadik országban való elhelyezésében. Franciaország gépeket szállít és az el-

lenérték egyik részeként nyersanyagokat kap.

Megállapodtak abban is, hogy a Szovjetunió 200 millió frank értékben 2,5 milliárd köbméter földgázt szállít Franciaországnak. A szállítások 1974-ben kezdődnek meg. Ezzel kapcsolatban lehetőség kínálkozik francia csőszállításokra. (TASZSZ, AP, AFP)

Chilei-argentinai csúcstalálkozó

Allende chilei köztársasági elnök és Lanusse argentin államfő a múlt hét végén az Észak-Argentínában fekvő Salta városban folytatott megbeszéléseket a két országot érintő kérdésekről. Kedvező jelnek tekintették, hogy még a csúcstalálkozó előtt megállapodás született a két ország határvitájában.

A két ország kapcsolata az elmúlt években épp a politikai nézetkülönbségek miatt meglehetősen hűvösök voltak, s főként a kereskedelemre korlátozódtak. Chile marhahúst, gabonát és teát vásárolt, míg Argentína a chilei réz egy részét vette fel. A hírgyűnkésnek a találkozónál kapcsolatban megemlíti, hogy Allende első külföldi útja világosan bizonyítja, hogy Chile nem akar kiszakadni a latin-amerikai országok közösségéből.

A csúcstalálkozón a gazdasági együttműködés fokozása volt a fő téma. Chile fokozni kívánja az Argentínából származó élelmiszereket, hogy ezzel hidálhassa át a földreform átmeneti nehézségeiből fakadó ellátási zavarokat. Argentína ugyanakkor a chilei nyersanyagok iránt mutat fokozódó érdeklődést. (Reuter, DPA)

teljesítésének növekedése 1, illetve 2 százalék volt, de gyümölcsből, szappanból, és fényképezőgépekből a tavalyinál valamivel kevesebbet adtak el. (Reuter)

Osztrák kereskedelmi delegáció készül Kínába

Bécsi bejelentés szerint augusztus 23. és szeptember 2-á között az Osztrák Kereskedelmi Kamara küldöttsége Pekingbe látogat Kallingerne, a Kamara elnökének vezetésével. Ez az osztrák gazdasági szakemberek első kínai útja a diplomáciai kapcsolat felvétele óta. A küldöttség osztrák exportörök kínai látogatását készíti elő. A látogatásra októberben, vagy novemberben kerül majd sor. (Reuter)

Bulgária és a skandináv országok

Néhány év óta kedvezően fejlődnek Bulgária gazdasági kapcsolatai az észak-európai államokkal — írja a *Bulgarischer Aussenhandel*. Az elmúlt hat évben Bulgária 19 kormányközi és más megállapodást írt alá ezekkel az országokkal, és e megállapodások jó alapot biztosítanak nemcsak a politikai, hanem a gazdasági, tudományos-technikai és a kulturális kapcsolatok, valamint az idegenforgalom kibontakozásához. Ez utóbbi terén fontos lépés volt a vízumkényszer kölcsönös feloldása.

Néhány évvel ezelőtt a kereskedelmi kapcsolatok még csak esetleges szállítási korlátozódtak. A hosszú lejáratú megállapodások és az éves kereskedelmi jegyzőkönyvek alapján Bulgária ma már sokfajta terméket szállít ezekbe az országokba. A mezőgazdasági cikkek kivétel a nehéz- és könnyűipari áruk is ismertté váltak az északi országok piacain. Bulgária minden alkalmat megragad, hogy kiállításokon és vásárokon bemutassa vegyipari termékeit és gépeit. E törekvés eredményeképpen jöhetett létre Stockholmban egy bolgár-svéd cég, amely a bolgár fluor-termékek értékesítésével foglalkozik. Egy sor skandináv cég használja már fel a bolgár fluor-termékeket, villamosvonatokat és más ipari gépjárműveket Bulgáriától.

Dánia és Norvégia villamosvonatokat és akkumulátorokat importál. Érdekes, hogy Norvégia, amely maga is nagy hagyományokkal rendelkezik a hajóépítés terén, 40 millió dollárértében rendelt vízi járműveket Bulgáriától.

Jó piacra találhat az északi országokban a bolgár szörmeárk, mindezekelőtt a női és férfikabátok, továbbá a bőrárk. A bolgár külkereskedelmi vállalatok az elmúlt két évben egyre több megrendelést kapnak a szörme- és bőrcikkre svéd, norvég és dán

vásárlóktól. Évről évre több gyógyszer és más vegyületet vásárolnak az észak-európai államok Bulgáriától. A legnagyobb importőr Dánia és Svédország. Említésre méltó a bolgár bútorturizmus: Svédország 240 000 dollár értékű megrendelést adott a bolgár Lessoimpexnek bútorturizmusra.

Az már közismert, hogy a bolgár zöldek és gyümölcsök igen kedveltek északon. Különösen a gyümölcsleveket, a paradicsomszűrtmennyeket, az epret és a borostyánszínű csemegeszőlőt vásárolják szívesen. Bulgária jó piacot talált meglehetősen gyümölcs- és zöldek számára Svédországban, Dániában, Norvégiában és Izlandban. Nemcsak paradicsomot, uborkát és paprikát, hanem virágot is importálnak ezek az országok, mivel az északi államok közül egyedül Hollandiában terem meg egész évben a virág. Minden héten indul bolgár repülőgép szegfűvel és rózsával Stockholmba, Oslóba és Koppenhágába. Norvégia eddig több mint 80 000 dollár értékben vásárolt virágot Bulgáriától.

Az észak-európai országokba irányuló bolgár export listája szinte hétről hétre bővül. A felsoroltakon kívül értékes szőnyegek, háziipari termékek, gyermekjátékok, csipkebogyó, gomba, gyógynövények szerepelnek a szállítmányok között. A múlt évben Svédország 250 000 dollár értékben vásárolt feldolgozott gombát Bulgáriától.

Vannak közös érdeklődésű külkereskedelmi vállalatok is. A bolgár-norvég Skandul például nagy szerepet játszik a bolgár áruk népszerűsítésében.

Az utóbbi időben a gazdasági tárgyalásokon már svéd és dán vonatkozásban kooperációról is szó esett. A kapcsolatok javulásához járul hozzá a növekvő turistaforgalom. 1970-ben a skandináv országokból 25 000 vendég látogatott a bolgár tengerpartra.

A közös piaci repülőgépgyártók koncentrációra törekzenek

A Közös Piac négy jelentős repülőgépgyártó vállalata megismételte a brüsszeli bizottságnak egy évvel korábban már benyújtott kérését, amelyben támogatást kért az egymás közötti szorosabb együttműködés kialakításához, amelynek célja a brit és amerikai vállalatokkal való eredményes konkurenciához. A négy vállalat, a francia Dassault, a nyugatnémet-holland VFW-Fokker-csoport, az olasz Fiat és a belga Sabca jegyzékében hangsúlyozza, hogy szorosabb pénzügyi és termelési együttműködés nélkül nem tudnak sikeresen fellépni a világpiacra. Jegyzékük az első betérjesztés után megválaszolatlan maradt.

A vállalatok szorosabb együttműködésének útjában a termelési költségek emelkedése, a valutáris bizonytalanságok és az egyes közös piaci országokban érvényesülő hitel- és hitelbiztosítási politika áll. Nemzetközi szinten nagyobb vállalkozásokban csak akkor versenyeznek, ha a program kivételése idején a termelési költségek nem haladják meg a világon érvényesülő átlagos költségeket, továbbá ha garanciát kapnak a valuták stabilitására, és egyetemes hitelpolitika. Ha a bizottság mindezt garantálni tudja, akkor koncentrálhatnak igazán tényleges feladataikra — írja a négy vállalat jelentése. (Reuter, DPA)

Elektromos háztartási készülékek Ausztriában

Az osztrák háztartások elektromos készülékekkel való ellátottsága nyugat-európai viszonylatban közepesnek mondható. Az ebben érdekelt iparág az elkövetkező évekre a termelés jelentős kibővítésével számol, már csak azért is, mert a belföldi piac felvevőképesége kedvező. A bregenzi Elektra gyár, az ország legrégebbi háztartási készülék gyára tavaly 30 százalékkal tudta termelését felemelni, ugyanakkor annak 15 százalékát exportálta.

Hűtőszekrényvel rendelkezik Ausztriában száz háztartás közül 78, az USA-ban 100, Svájcban 91, Svédországban 89, és az NSZK-ban 82.

Száz osztrák háztartás közül 52 van ellátva mosógéppel, ugyanez az arány az USA-ban 95, Svájcban 86, Angliában 71, az NSZK-ban 60, Olaszországban 54.

Az elektromos tüzhelyek részesedése igen változatos adatokat mutat, attól függően, hogy milyen mértékben van elterjedve a gázszolgáltatás.

Sok országban még fényüzésnek tekintik a mosogatógépek használatát. Az USA-ban a háztartások 22 százaléka, Svájcban 8 százaléka, az NSZK-ban és Franciaországban 4 százaléka, Angliában és Ausztriában 1,5 százaléka rendelkezik mosogatógéppel. (APA)

Az NSZK fizetési mérlege rekordfelesleget mutat

Nyugat-Németország fizetési mérlege 1971 első hat hónapjában 1 milliárd 407 millió többlettel zárt. A tavalyi év hasonló időszakában a mérlegben 4 milliárd 396 millió márkás deficit mutatkozott.

A hosszú lejáratú tőkeforgalomban az első 6 hónapban 1 milliárd 487 millió márkás passzívum jelentkezett, míg tavaly 5 milliárd 85 millió többlettel. Júniusban a hosszú lejáratú tőkeimport 512 millió márkával múlta felül az exportot. Májusban 176 millió többlettel.

Az első félévben a folyó tételek számlája 80 millió márkás deficittel zárt, szemben a tavalyi 689 millió többlettel. A júniusi folyótőke-számla hiánya 173 millió márká volt, májusban a mérlegtöbblet 79 millió márká volt. (DPA)

Svédország szoros kapcsolatokra törekszik a Hatokkal

Miután a Közös Piac fórumain Nagy-Britannia csatlakozásának kérdése lényegében eldőlt és előrehaladott tárgyalások folynak Dániával, Írországgal és Norvégiával, a három teljes jogú tagságra törekvő országgal, ismét előtérbe került a semlegesek és a jelenlegi Hatok jövőbeni kapcsolata. Ausztria, Finnország, Svájc és Svédország folytat tárgyalásokat Brüsszelben, de talán a Közös Piac és Svédország „modus vivendije” okozza a legnagyobb problémát és igényli a legnagyobb körültekintést. Bár Palme miniszterelnök március 18-án határozottan kijelentette, hogy Svédország nem csatlakozik a Hatokhoz, nem kíván teljes jogú tagságot, mégis érdemes foglalkozni a „nem”-et megelőző hosszú habozással és a március óta eltelt időszak Közös Piacal kapcsolatos néhány kérdésével.

1967-ben nagy port vert fel a kormánynyilatkozat, amely szerint Svédország az EGK-ban való esetleges teljes jogú tagságát összeegyeztethetőnek tartja semlegességének fenntartásával. Még tavaly szeptemberben is az volt a hivatalos svéd álláspont, hogy a kapcsolatok formájának kérdését nyitva kell hagyni a novemberben kezdődő Közös Piac és Svédország közötti tárgyalások befejezéséig. Az időközben elfogadott, a minden tagállamot átfogó gazdasági és monetáris unió létrehozását célzó Werner-terv és a politikai unió megteremtését szorgalmazó Davignon-javaslat volt az a döntő momentum, amely ráébresztette a svéd vezetést, hogy a közös piaci tagság nem valószínűsíthető meg Svédország hagyományos semlegességi politikájának feladása nélkül. A szeptember és a március közötti eltelt időszak, amikor is minden eddiginél plasztikusabban és nyíltabban mutatkozott meg, hogy a Közös Piac nem csupán gazdasági szervezet, hanem célkitűzései között szerepel a politikai unió terve is, végleg eloszlatta már a csatlakozás híveinek és a Közös Piacról mint politikamentes integrációról alkotott tévhitét.

A svéd nemzetgazdaság az utóbbi években nehézségekkel küzd. Míg a hatvanas évek elején a bruttó nemzeti termék növekedési üteme évi 8 százalék körül mozgott, 1970-ben a növekedés 3 százalékos volt, idén pedig, előrejelzések szerint, még alacsonyabb szinten, 2 százalék körül fog alakulni. Magas az inflációs ráta is (7 százalék) és egyes nyugati szakértők szerint a svéd korona a „leértékelésre gyanús” valuták között szerepel. Az áremelkedésre jellemző, hogy tavaly az élelmiszerárak 9, a lakbér, a fűtés és a világítás költségei 12 százalékkal emelkedtek. Több intézkedést hoztak a visszaesést eredményező túlfűtött konjunktúra lefékezésére: 1969-ben a hitelpolitikában hozott a kormány restriktív intézkedéseket. Majd, miután az áremelkedéseket nem sikerült más eszközökkel megakadályozni — tavaly először az élelmiszerekre, később minden áruféltre, végül pedig az importárakra is árstopot rendeltek el. Ennek eredményeként a gazdaság túlfűtöttsége csökkent valamelyest, a valutatartalékok is növekedni kezdtek (ez év júniusában már elérték az 1 milliárd 500 millió koronás értéket).

Dinamikus fejlődött tavaly a külkereskedelem — mind az export, mind az import 19 százalékkal növekedett — mégis a külkereskedelmi mérleg 223 millió dollár hiányt (29 százalékkal többet) mutatott, mint 1969-ben. Ugyan, hogy az export jobban növekedjék, mint az import. Csökkent a termelés növekedése (ebben szerepet játszottak a tavalyi, Svédországban eddig szokatlann sztrájkok is), de az exportban jelentős eredményeket sikerült elérni. Így például a gépipari termékek kivitele 29, a cellulózé 21, a vegyipari termékeké 19 százalékkal nőtt, a vas- és acélexport elérte az 1,3 milliárd tonná, amely 1969-hez képest 20 százalékos növekedést jelent. Ugyanakkor a vasércexport 3,6 milliárd tonnával, 28,4 millióra esett vissza.

Az ideiglenesbecsések valamivel biztatóbbak: az év végére a külkereskedelmi mérleg valószínűleg 35 millió dolláros többlettel fog zárulni (az export értéke 11, az importé 6 százalékkal lesz magasabb, mint tavaly). De a láthatatlan tételek hatására a fizetési mérlegben 144 millió dolláros hiány fog mutatkozni. Növekednek az ország valutatartalékai is és a terme-

lés eddigi stagnálása után már mutatkoznak a megélénkülés jelei.

Jelentős szerepe volt a svéd „nem”-ben az adópolitikának. A tőkés világban köztudottan Svédországban a legmagasabbak az adóterhek: a közvetett és a közvetlen adók a személyi jövedelmek 45–55 százalékát emésztik fel, a központi költségvetés 80–90 százaléka adóbevételekből származik. Nem kétséges, hogy a svéd adórendszernek a jóval alacsonyabb közös piaci adószisztemával való harmonizálása súlyosan megrázkódtatná az északi ország gazdaságát.

Svédország bruttó társadalmi termékének 20 százaléka a külkereskedelemből származik, tehát a döntés meghozatalánál nem volt mellékes az árucseré-forgalom jövőjének figyelembevétele sem. A svéd külkereskedelem legfontosabb partnerei az EFTA-tagállamok, ide irányul az export 45 százaléka és a svéd behozatal 38 százaléka származik ezekből az országokból. Ezen belül Anglia 14, Norvégia 11, Dánia 9 százalékkal részesedik Svédország összkiviteléből, a svéd importnak viszont összesen 28 százaléka kerül ki a három országból. A Közös Piacca folytatott kereskedelem is igen jelentős, mivel a svéd exportnak 28, az importnak pedig közel 40 százaléka ezzel a relációval bonyolódik le. Ha az említett három EFTA-ország csatlakozik a Hatokhoz, akkor — az 1970-es adatok szerint — a teljes svéd export 62 százaléka, a Közös Piac országai pedig importszükségletének 68 százaléka fogja innen fedezni. Ez azt jelentheti, hogy a svéd külkereskedelemben a Közös Piac a jelenlegi 34 százalékos részesedése közel a kétszeresére (és ez az egész svéd külkereskedelem kétharmada!) fog emelkedni. Ekkora közös piaci részesedés azonban a jelenlegi integrációs vámfalak mellett felmérhetetlen következményekkel járna az egész svéd gazdaság számára, ezért érthető módon Svédországnak perspektívájában elsőrendű kérdés, hogy előnyös megállapodást kössön az EGK-val. (Nem hagyható számitáson kívül az sem, hogy Svédországnak a dán és norvég iparral való kooperációs összefonódása olyan fokú, hogy egy Skandináviai keresztül húzódo közös piaci vámfaltól erősen megingathatja a svéd pozíciókat a tőkés Európában.)

A svéd gazdasági vezetés a csatlakozás elvetése után elsősorban az egész gazdaságra kiható külkereskedelmi érdekeket szem előtt tartva folytatta tárgyalásait a Hatokkal. A brüsszeli Európa Bizottság szerint társult tagságra nincs mód, ezt a státust ugyanis a fejlődő országoknak tartják fenn. A bizottság ipari szabadkereskedelmi övezet javasol a semlegeseknek.

A Közös Piac és Svédország tárgyalásai egyelőre még nem vezettek eredményre, de elsősorban a gazdaságilag legerősebb skandináv ország érdeke, hogy — ha kompromisszumok árán is — mielőbb valamiféle szerződés szabályozza viszonyát az integrációval. A belépés támogatói és ellenzői a kérdés márciusi eldöntése után még mindig folytatják vitáikat. Mindkét tábor világosan látja azonban, hogy a svéd gazdaság jelenlegi legerősebb kérdéseinek — az export további fokozása, az import növekedésének fékezése, a kereskedelmi és fizetési mérleg tartós aktívumának megteremtése és nem utolsósorban a GNP nagyobb növekedési ütemének elérése — megoldását lényegesen befolyásolja a Közös Piac-hoz fűződő kapcsolatok terjedelme.

Gonda György
Lőrincze Péter

A VG JELENTI

● Allende chilei elnök bejelentette, hogy meglátogatja az El Salvador állami rézbányát, ahol 4600 bányász sztrájkol.

● Nyugat-Németországban a munkanélküliség júliusban 0,7 százalékra emelkedett. Az előző hónapban a munkát keresők száma a munkaképes lakosság 0,6 százalékát tette ki, 1970 júliusában pedig 0,5 százalékát.

● Brazíliaan azonnali hatállyal felmenték a nyerskávéexportra kivetett adót, szákonként 19,38 dollárra. Az intézkedésre a cruzeiro leértékelése után került sor.

● Londonban bejelentették, hogy az alsóház a közös piaci csatlakozásról szóló vita döntő menetét október 21–28. között tartja.

● Romániában a napokban ért véget a Fekete-tenger partján húzódo autótú utolsó 20 kilométeres szakaszának bővítése. Az Ovidiu és Mangália közötti országos autótú négy sávú és csaknem 70 kilométer hosszú.

● Az Egyesült Államokban a megélhetési index júliusban 0,2 százalékkal emelkedett, miután júniusban a növekedés mértéke 0,4 százalék volt.

● A Közös Piac végrehajtó bizottsága javasolta olyan közös mechanizmus kidolgozását, amely megvédené bizonyos iparágak exportőreit a váratlan termelési költségnövekedésektől és a külföldi valutaátváltási árfolyamok, esetleges változásától.

● Az amerikai Export-Import Bank 35,7 millió dolláros kölcsönt nyújt a Jugoszláviában levő pancsovai vegyikombinátnak. Az összegből az üzem évi 150 000 tonna etilént gyártó részleget építtet. Ez a legnagyobb kölcsön, amelyet amerikai bank jugoszláviai vállalatnak eddig nyújtott.

● A Citroën vállalat bejelentette, hogy bevételét az év első felében 13,7 milliárd frankra estek az előző év hasonló időszakának 17,4 milliárd értékéről.

● Nigéria kakaóexportja áprilisban 24 522 long tonna volt, míg márciusban 21 468, és 1970 áprilisában 23 432 long tonna.

● A nyugatnémet gazdaság a következő évtizedben előreláthatólag évente 4,6 százalékkal növekszik — mondja a kieli gazdaságkutató intézet előrejelzése (1950–68 között a növekedési ráta 6,5 százalékos volt).

● A Kawasaki Steel Corporation japán cég mizushima acélgyártó üzemében novemberben megkezdte a világ legnagyobb óriáskohójának építését. Ennek belső kapacitása 4300 köbméter lesz. A világviszonylatban jelenleg legnagyobb a fukuyamai acélműveknél működő kohó, amelynek belső kapacitása 4197 köbméter.

● A Német Szövetségi Köztársaság illetékes köreiben az előzetes becslések alapján idén 18,5 millió tonna gabonatermésre számítanak. A tavalyi gabonatermés mennyisége 16,8 millió tonna volt.

● A General Motors bejelentette, hogy átlagban 4,1 százalékkal növeli kocsijainak az árát. Az áremelés a legtöbb 1972-es modellre vonatkozik. A bejelentést egy héttel azután tették, hogy a Ford átlagban 5,2 százalékos áremelést jelentett be. A többi nagy amerikai autógyár egyelőre még nem tett közzé hasonló tervet.

● Ausztrália a június 30-ával befejeződött évben 94 millió barrel nyersolajat állított elő, körülbelül háromszor annyit, mint tavaly.

● Dánia 25 millió dán korona összegű kölcsönt nyújt Thaiföldnek fejlesztési létesítmények finanszírozására és dán áruk vásárlására.

● Az afganisztáni külügyminiszter sürgős segélykéréssel fordult a világ országaihoz az országban eluralkodó éhínség leküzdésére. A kormány képtelen a 16 milliós lakoságnak elegendő élelmiszert biztosítani.

A régi út helyett — LÉGI ÚTI

Magyar géppel öt keleti nagyvárosba!

BUDAPEST—ISZTAMBUL
BUDAPEST—NICOSIA
BUDAPEST—KAIRÓ
BUDAPEST—BEJRÚT
BUDAPEST—DAMASZKUSZ

OTP-hitellehetőségek! Kedvezményes díjtételek!

RÉSZLETES FELVILÁGOSÍTÁS, HELYFOGLALÁS, JEGYELADÁS:

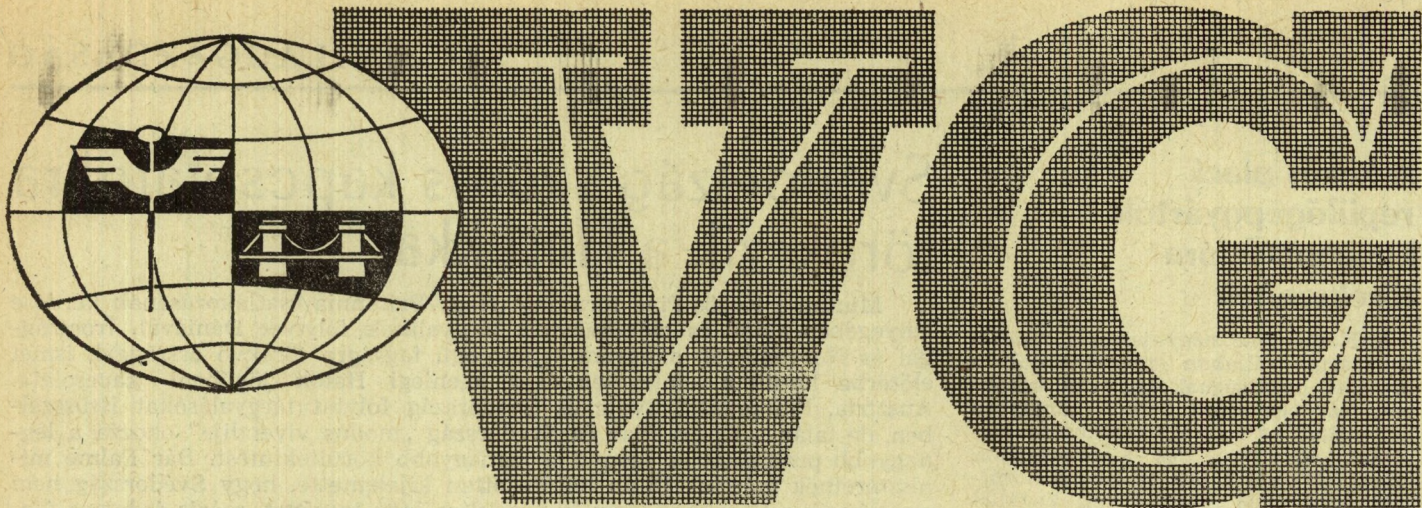

MALÉV

Magyar Légiközlekedési Vállalat

BUDAPEST V., DOROTTYA U. 2. ÉS VÁCI U. 1.

TELEFON: 186-805

VILÁGGAZDASÁG

1971. AUGUSZTUS 7., SZOMBAT

III. ÉVFOLYAM, 153. (648.) SZÁM

Csillapuló idegesség a nyugati devizapiacokon

Nyugalom uralkodott a tőkésvilág devizapiacain a hét utolsó munkanapján. Az egyetlen említésre méltó fejlemény az volt, hogy a nyugatnémet jegybank ismét vásárolt dollárt és ezzel megszüldítette az amerikai valuta árfolyamát. A francia bankok devizaszakértőinek csütörtök esti ülése, amelyről előző számunkban írtunk, a jelek szerint nem vezetett eredményre, nem szüntette meg a bizonytalanságot. Abban azonban megállapodtak, hogy — további spekulációellenes lépésként — beszüntetik a kamatok fizetését a külföldiek betétei után. A hangulat csillapodására jellemző, hogy az arany szabadpiaci árjegyzése visszaesett az utóbbi napokban elért rekordmagas szintre.

A frankfurti devizapiac — jelenti a DPA — az amerikai dollár árfolyama pénteken kissé szilárdult. A Svétvási Bank tájékoztató körök szerint 3,1 millió dollárt vásárolt fel 3,4477 márkás árfolyamon. Csütörtökön még 3,4433 márká volt a dollár jegyzése.

A párizsi devizapiacra újszólva szűnhet a tevékenység, a dollár továbbra is 5,5125—5,5135 frankos hivatalos minimális árfolyamán jegyztek. Mint a *Reuter*-jelentes mondja, a jelek szerint nem bizonyult eredményesnek a csütörtöki tanácskozás, amelyen a kereskedelmi bankok devizaszakértői a Banque de France képviselőivel együtt megvitaták a szerdán életbe léptetett spekulációellenes intézkedések gyakorlati végrehajtását. Úgy látszik, a viták kérdések további tisztázása kell ahhoz, hogy a devizapiac megindulhasson a normális tevékenységre.

A *Reuter*-íródnak francia bankkörből származó értesülések szerint az érkezőtellen megállapodtak abban, hogy a kereskedelmi bankok ezentúl nem fizetnek kamatot devizakülföldiek bankbetétel után. Hangsúlyozzák azonban, nem a központi bank rendelkezéséről van szó, hanem a kereskedelmi bankok önkéntes elhatározásáról, amellyel támogatni akarják a francia hatóságok valutapolitikáját.

A hivatalos párizsi csatorlók ellenére még mindig emlegetik a kettős frankárfolyam bevezetésének lehető-

ségét. Ennek tápot adott az a fejlemény, hogy a francia bankok jelenleg kétféle kamatot számítanak az euródollár-összegekért. Az egymás közti üzleteknél a kétnapos kölcsönök után 7,5 százalékos kamatot, a külföldi bankokkal kötött tranzakciókban 6,25—6,75 százalékos. A hétnapos és egyhónapos betéteknél hasonló az eltérés. A szakértők szerint ez a francia devizakorlátozások következménye, amelyek a francia bankokat arra kényszerítik, hogy olyan dollárösszegeket keressenek, amelyek már az országban vannak. Ez megdrágítja a francia bankoktól kapható euródollárt.

A korlátozó intézkedéseket egyébként nem tartja eléggé szigorúnak a *Figaro* című jobboldali napilap: pénteki vezércikkében azzal a figyelemre méltó javaslattal áll elő, hogy Párizs kérje fel Washington-t a beáramlott spekulációs dollárösszegek aranyra váltására. Ez visszariasztaná a dolláreláradástól a nagy multinacionális vállalatokat, amelyekben a lap a spekuláció fő bűnösseit látja. A nagyarányú dollárbevitel ugyanis dollárhiányt idézhetne elő és ez ártana ezeknek a vállalatoknak, amelyeknek a központja túlnyomórészt az Egyesült Államokban van.

A londoni szabad arany piacon pénteken 19 centtel, unciánként 42,56 dollárra esett a hivatalos jegyzés. Párizsban 6 cent volt az áresés.

Szovjet földgáz-szállítások Franciaországnak

Franciaország a következő húsz évben évente 2,5 milliárd köbméter földgázt kap a Szovjetuniótól. A szállítások 1976-ban kezdődnek. A francia ipar a Szovjetunió cserébe beruházási javakat szállít, mindenképp speciális csöveket, 1,3 milliárd frank értékben. A megegyezés *Oszipov* szovjet külkereskedelmi miniszterhelyettes háromnapos párizsi tárgyalásai nyomán született. A földgáz- és acélszállításokról elvben már júliusban megállapodtak a francia—szovjet gazdasági vegyes bizottság ülésén. (DPA, Reuter)

Nő a munkanélküliség az Egyesült Államokban

Az Egyesült Államokban a munkanélküliségi ráta 5,6 százalékról 5,8 százalékra emelkedett — közölte a munkaügyi minisztérium. Az emelkedés kisebb, mint azt júniusban feltételezték. A munkát keresők száma júliusban 5 millió 330 ezer volt, szemben a júniusi 5 millió 490 ezerrel. A szezonális ingadozások kiküszöbölése után azonban ez az adat a munkanélküliség 200 ezres növekedésének felel meg. A Fehér Ház a közölt adatokat ennek ellenére kedvezőnek tartja.

Proxmire szenátor, az amerikai szenátus bankügyi bizottságának egyik vezetője kijelentette, hogy a bizottság már szeptemberben „kihallgatásokat” akar tartani a tervezett bér- és áralakulási irányelvekről. (Reuter)

Románia kereskedelme Izraellel

Az izraeli kereskedelem- és iparügyi minisztérium meghívására háromtagú román kereskedelmi küldöttség érkezett Tel Avivba. A küldöttség, amelyet a külkereskedelmi minisztérium magas rangú tisztviselője vezet, egyhavi tartózkodása során ipari létesítményeket keres fel és megtárgyalja a kétoldalú kereskedelem kibővítését.

A román—izraeli kereskedelmi megállapodást 1967-ben írták alá és tavaly újították meg. A múlt év folyamán Izrael 12 millió dollár értékű citrusgyümölcsöt, foszfátot, iparcikket, gyapotot, textiliát és vegyipari cikkeket adott el Romániának, és 20 millió dollárért vásárolt vasat, cementet, gőmfát és vegyipari cikkeket. Az izraeli hatóságok a mérleg helyrebillentése céljából megpróbálják rávenni a román küldöttséget, vásároljanak többet Izraelből; minthogy azonban Izraelben jelenleg cementhiány van, valószínű, hogy az eddiginél jóval több cementet kell majd importálniuk Romániától. (Reuter)

Jugoszlávia hitelpolitikai problémái

Csütörtökön ülést tartott a jugoszláv kormány *Bijedics* miniszterelnök elnöklétével. A kormányülésen többek között az időszerű gazdasági problémákról is szó volt, köztük elsősorban a jugoszláv bankok likviditásának hiányáról. A kormány elhatározta: haladéktalanul konzultál a hat közvélemény-kutatással a két autonóm tartomány vezetőségével, hogy az augusztusi bérfizetésekben ne legyen fennakadás.

A jugoszláv kormány az utóbbi időben számos intézkedést hozott annak érdekében, hogy a belföldi fogyasztást a teljesítés jóval alacsonyabb szintjéhez közelítse. Ezt szolgálta már a január végi dinárértékelés is, majd újabban a hitelkorlátozások és a forgalmi adó növelése. A hitelkorlátozások egyik formájaként a Nemzeti Bank a kereskedelmi bankok által júliusban, augusztusban és szeptemberben nyújtható hiteleket a júniusi szintre korlátozta. Mindössze annyit tettek lehetővé, hogy augusztus 10-ig a bankok tartalékaik további 2 százalékát hitelezik ki annak érdekében, hogy a rekordmagasságú érdektérmet és más mezőgazdasági termékek termésméltóbbulását a pénzeszközökkel nem rendelkező vállalatok fel tudják vásárolni.

NAPRÓL NAPRA

- ◆ A TÖKÉSVILÁG DEVIZAPIACAIN NYUGALOM URALKODOTT a hét utolsó munkanapján. A nyugatnémet jegybank vásárlásaival megszüldítette a dollárt. Franciaország újabb spekulációellenes lépésként beszüntette a kamatok fizetését a külföldi betétek után. Az arany szabadpiaci ára visszaesett az utóbbi napok rekordszintjéről.
- ◆ BULGÁRIA ÉS A SKANDINÁV ORSZÁGOK gazdasági kapcsolataival foglalkozik a második oldalon található cikkünk. Bulgária a mezőgazdasági termékeken kívül egyre több nehéz- és könnyűipari árut szállít az északi országoknak. Vannak közös érdekeltségű külkereskedelmi vállalatok és fejlődik a turizmus is.
- ◆ SVÉDORSZÁG ÉS A KÖZÖS PIAC VISZONYA egyelőre még bizonytalan. A svédek vámuniót szeretnének elérni, a mezőgazdaságra vonatkozóan széles körű megállapodásra akarnak jutni és a gazdasági kapcsolatok egész rendszerét össze szeretnék hangolni az EGK-val. A tárgyalások eddig még nem vezettek eredményre.
- ◆ FINNORSZÁG A KGST-HEZ FÜZŐDŐ KAPCSOLATAIT szeretné megszüldíteni részben éppen Svédországnak a Közös Piachoz való közeledése miatt. A Világsajtóból című rovatunkban két szemelvény is olvasható Finnország és a KGST viszonyáról.
- ◆ A CSEPEL AUTÓGYÁR PROBLÉMÁINAK MEGOLDÁSÁRA kiutat keres. Megoldásnak kínálkozik az autóbusszalvázak gyártásának növelése, valamint a speciális tehergépkocsigyártás fejlesztése. A tervek megvalósítását hátráltatja a nagy munkaerőhiány, amely csökkenti az állóeszközök kihasználtságát.
- ◆ A NEMZETKÖZI KÁVÉTANÁCS ÜLÉSE egy hét múlva nyílik meg. Kemény harcokat fognak vívni a kvóták újrafelosztásáért és az új irányárak megállapítása körül. Bonyolítja a helyzetet, hogy az egyes kávéfajták árai nem mozogtak párhuzamosan.

A KÖNNYŰSZERKEZETES ÉPÍTÉSPROGRAM ÉS AZ EXPORT

Építőiparunk további korszerűsítésének fontos állomásaként a kormány múlt év decemberében hozott határozatában jóváhagyta a komplex, könnyűszerkezetes építésmód központi fejlesztési programját, amelynek végrehajtását egy tárcaközi bizottság vezeti, operatív ügyeit pedig a *könnyszerkezetes programiroda* intézi. E határozat értelmében ki kell választani azokat a technikai és technológiai változatokat, amelyek elsősorban ipari, mezőgazdasági, kommunális, kereskedelmi épületek és raktárházak építését széles kooperációban, teljesen elvégzve, könnyűszerkezetes kivitelezésben oldhatják meg.

A fejlesztés sikerét olyan koordináció révén kell megalapozni, hogy a szükséges kapacitások 1975-ben már legalább kétfélmillió négyzetméter, a tervezési befejezésig pedig 7,5 millió négyzetméter komplex, könnyűszerkezetes építmény kivitelezésére legyenek alkalmasak. A kooperációba vont vállalatok az igen előnyös hitelekkel kívül egyebek között adókedvezményt, különféle dotációkat kaphatnak. Ezzel az ösztönző tényezőknél olyan szilipjei nyíltak meg a koncepció végrehajtása előtt, amelyek valóban alkalmasak mind a hazai, mind a külföldi ipar érdeklődésének felkeltésére. A program tétje: a kijelölt építménytípusokban a termelékenység megháromszorozódása. Hatalmas követelmény ez, amely az új technológiák bevezetésével egyidőben a hazai ipar területén is kedvező szerkezeti változásokat hozhat.

A program végrehajtásához a hazai kohászati iparnak olyan könnyű acél-alapanyagok gyártására kell berendezkednie, amely az optimális korróziómentességet szavatolja. Minthogy ilyen anyagok gyártásában kohászati munkának kellő tapasztalata nincs, jó előre dönteni kell, hogy a gyártást hazai tapasztalatokra vagy külföldi licenckre, know-how-ra építsük. Ugyanez vonatkozik az előgyártandó komplex könnyűszerkezetekre. A termelékenység megháromszorozódásának előfeltétele ugyanis a teljes előregyártás. E téren is döntő kérdés, hogy a hazai iskolapénz-fizetés díjütemét vállaljuk vagy a licenckre és a know-how-ra építünk.

A program sikeres végrehajtásához a szocialista és tőkés partnerekkel is minél szorosabb kapcsolatokat kell kialakítani. A feladat igen jelentős hányada ezek szerint külkereskedelmi tevékenység formájában jelentkezik. Talán elsőként érdemes megemlítenünk,

hogy ebben a vonatkozásban a légtechnikai berendezések importja lesz az egyik legnagyobb volumen, amely fontos kérdése a könnyűszerkezetes építésmód végrehajtásának. Tudnunk kell ugyanis, hogy a könnyűszerkezetes építmények nagy hányadának üzemképességét (fűtés, hűtés, számos szakmában a páratartalom szabályozása stb.) e berendezések hazai gyártása, folyamatos importja és állandó választéka határozza meg, amelyhez saját ipari kapacitásunk ez idő szerint távolról sem fedezi a növekvő és változó szükségletet.

Annál megnyugtatóbb viszont, hogy a Német Demokratikus Köztársaság ipara igen jelentős és folytatódó is bőségesen növelhető mennyiségben, összetételben vállalja a szükséges légtechnikai berendezések, készülékek és egyéb eszközök szállítását. A Csőszerelőipari Vállalat ez év eleje óta ötéves szerződés keretében már fogadja az NDK-ból folyamatosan érkező küldeményeket. A berendezések minősége teljesen megfelel a várakozásoknak és a tervezett mennyiség értéke a negyedik ötéves terv időszakának végére csupán ennek az egyetlen vállalatnak a forgalmában is elérheti a 300—400 millió forintot.

Mindenképpen érdemes tehát a kérdést a külkereskedelmi, a távlati gazdaságkutatás szemszögéből is alaposabban vizsgálnunk, mert szélesítéséhez mind nekünk, mind az egész KGST-nek fontos érdekei fűződnek.

Az is ismeretes, hogy a könnyűszerkezetes építési program megvalósítása során az NDK-n kívül az NSZK-val és még más tőkésországgal is keresnünk kell a kooperáció szélesítésének a lehetőségeit.

Ezt a körülményt is menet közben kell a gazdaságkutatás eszközeivel vizsgálni. Ilyen irányú együttműködés ugyanis árukompenzációs alapon is megoldható. Előnyös az ilyen vizsgálat azért is, mert a külkereskedelmi lehetőségek ismeretében az egész könnyűszerkezetes építési program nagyszériái fejlesztésére is kellő időben kaphatnánk hasznos információkat.

A könnyűszerkezetes építmények előregyártva, nagy távolságra is kevés kockázattal szállíthatók. Ezekben az építményekben a falszerkezetek anyag-hányadában viszonylag kevés az importanyag. A szigetelőanyag — ami az építmény fontos és értékes hányada — teljes egészében hazai nyersanyag-bázisra épül.

A program végrehajtása és nagyobb arányú kibontakozása során nyilván a hazai légtechnikai ipar is erős fejlődésnek indul és minthogy a civilizáció világméretű fejlesztése az építőipartól az objektumok mind gyorsabb ütemű átadását várja, kellő átgondoltsággal lehetőség nyílik számunkra is, hogy e termékekkel a szélesebb világpiacra eladóként jelentkezzünk a következő években. Olyan ága ez az építőipar, amelynek anyaghányada (minden eddigi technológia szerinti építésmóddal képest) a mi nyersanyaggyógyadottságainkhoz mérve kedvezőbb és mint hogy számos fontos termék előállításához a korlátlan nyersanyagbázison kívül ipari tapasztalataink is vannak, a program kibontakoztatása során az export szempontok hangsúlyozott méltánylást érdemelnek.

V. O.

Az EXIM-Bank finanszírozhatja a szocialista országokkal kötött ügyleteket

Az amerikai Export—Import Bank a jövőben finanszírozhatja a legtöbb szocialista országgal folytatott kereskedelmi ügyleteket. Az ezt lehetővé tevő törvényt csütörtökön fogadta el az amerikai képviselőház. A törvény módosítja azt a korábbi rendelkezést, amely megtiltotta a hitelnyújtást azoknak az országoknak, amelyek segítségben részesítik az Egyesült Államokkal fegyveres konfliktusban álló országokat. E rendelkezés miatt Jugoszlávia kivételével eddig egyetlen kelet-európai szocialista ország sem kapott hitelt az Export—Import Banktól.

Az új törvény továbbra is tiltja a hitelnyújtást az USA-val közvetlenül fegyveres konfliktusban álló országoknak. Az amerikai elnöknek jogában áll, hogy bármikor letiltson egy kölcsonról, ha azt az USA érdekeivel ellentétesnek találja. A törvény egyidejűleg jelentősen kibővíti a bank által kikölcsönözhető összeget: az eddigi 13,5 milliárd helyett a jövőben 20 milliárd áll rendelkezésre.

A törvényjavaslat támogatói hangsúlyozzák, hogy a mostani pozitív döntés valószínűleg elősegíti a szocialista országokkal folytatott kereskedelem növelését és a fizetési mérleg helyzetének javítását. Az USA eddig az európai szocialista országok külkereskedelméből csupán 3 százalékkal részesedik — mutatnak rá. (Reuter)

Mills Brüsszelbe utazik

A Hatok brüsszeli bizottsága november 1-től 3-ig hivatalos látogatásra meghívta az Egyesült Államok képviselőházának befolyásos vámpolitikai bizottságát, hogy a Közös Piac és az USA közötti időszerű kereskedelmi problémákat megvitassák — jelenti a DPA. Tíz év óta ez lesz az első al-

kalom, hogy az USA képviselőházának ez a bizottsága külföldre utazik. A delegációt minden bizonnyal *Wilbur Mills* demokrata párti képviselő, a bizottság elnöke vezeti. Neve szorosan összefonódik az Egyesült Államokban érvényesülő protekcionista törekvésekkel.

Mills a közelmúltban ismét követelte, hogy különadót vessenek ki minden importtermékre és egyidejűleg adókedvezményben részesítsenek minden amerikai exportterméket, s ily módon tüntessék el az amerikai kereskedelmi mérleg deficitjét. Nagy jelentősége lesz Mills brüsszeli utazásának a kongresszuson belül a protekcionista és a szabadabb kereskedelem hívei közötti összecsapások kimenetelében is. A bizottság elnöke egyébként az elmúlt időszakban főként arra törekedett, hogy Olaszország önkéntesen korlátozza az USA-ba irányuló cipő-exportot, Japán pedig textil- és acélimportját.

A *Kyodo* jelentése szerint Mills Európából való visszatérése közben esetleg megszakítja útját Japánban.

Nyugatnémet—amerikai devizátárgyalások

A nyugatnémet—amerikai devizakiegyenlítési tárgyalás-sorozatban résztvevő nyugatnémet küldöttség vezetője, *Herbst* külügyminisztériumi igazgató a hét elején kétnapos titkos látogatásra Washingtonba utazott. Mint a DPA jelenti, a nyugatnémet politikusk találkozó *Samuels* amerikai külügyminiszteri államtitkárral. Megvitaták a tárgyalássorozat jelenlegi állását és előkészítették a következő hivatalos ülést. Az eddigi során még nem jutottak teljes egészében megállapodásra. Az új devizakiegyenlítési egyezmény visszamenőleg július 1-i hatállyal lépne életbe. Az USA 80 százalékos kiegyenlítést kér a deviza-vesztésekért, amelyek az NSZK-ban állomások amerikai csapatok költségeiből fakadnak. A költségek 1,2 milliárd dollárra rúgnak.

Árháború fenyeget a nyugati repülőársaságok között

A BOAC után két újabb repülőársaság jelentette be, hogy egyoldalúan ármérsékléseket hajt végre az atlanti-óceáni járatain, amennyiben az IATA-hoz tartozó repülőársaságok nem tudnak közös platformot kialakítani az árkedvezmények kérdésében. Mint jelentettük, az IATA montreali székhelyén több hetes munkával kidolgozott csomagterv a Lufthansa ellenállása miatt valószínűleg meghiúsul. A két említett repülőársaság, az Air Canada és a Canadian Pacific Airlines. Ez utóbbi a csomagtervben előirányzott kedvezményeket kívánja biztosítani.

A Lufthansa képviselője a maga részéről szintén kilátásba helyezte a díjtételek csökkentését. A csomagtervről azt mondta, hogy az új speciális tarifák tovább bonyolítják a már amúgy is zavaros tarifastruktúrát. A Lufthansa által előirányzott kedvezmények vonatkoznak mindenkire, aki

holszezonban turistaosztályon utazik, valamint a 12–25 éves fiatalokra.

Az eredeti terv szerint kedvezményben részesítenék a csoportos utazókat, valamint a fiatalokat 12–22 éves korig. Feltétel lenne az is, hogy a jegyet az utazás megkezdése előtt legalább három hónappal előbb megvásárolják.

A terv értelmében csoportos utárlal a montreal-londoni járatra szóló rejtűjegyet holszezonban 187 dollárba, szezonzban pedig 234 dollárba kerülne.

A New York—London járat jegyei 192, illetve 249 dollárba kerülne. A fiatalok télen 183 dollárért, nyáron pedig 213 dollárért utazhatnak Londonba és vissza.

A kidolgozott javaslat szerint külön kedvezményt kapnának a téli csoportos kirándulások résztvevői: 10–12 személy 7–8 napos kirándulása Montreal-ból Londonba 188 dollárba kerülne fejenként, a New York—London út pedig 200 dollárba. (Reuter)

A VG JELENTI

● A Sydneyben megnyílt nemzetközi vásáron — amely Ausztrália legjelentősebb árubemutatójának számít — 14 ország kiállítói között magyar vállalatok is részt vesznek. Az ELEKTROIMPEX, a HUNGAROFRICT, a HUNGAROTEX, a MONIMPEX, a NIKEX, a TANNIMPEX, a TERIMPEX és a KULTÚRA olyan kollekcióval jelent meg, amely feltehetően nagy érdeklődésre tarthat számot az ausztráliai vásárlók körében.

● Az NDK az idén 232 szovjet szövegautomatát importált. Idén összesen 400 ilyen modern gépet vásárolt a Szovjetuniótól; igen sok szövegautomatát szerelnek fel szovjet gépekkel.

● Ausztria fizetési alapmértéke júniusban csak 252 millió schillinges deficitet zárt a májusi 1 milliárd 283 millióval szemben. Tavaly júniusban 314 millió schilling volt a hiány. Az év első hat hónapjában azonban jelentős mértékben emelkedett a deficit, a tavalyi 1 milliárd 340 millióról 4 milliárd 80 millióra.

● Szeptember 7. és 9. között tartják meg Berlinben az IMA '71-et. Az értekezlet célja az IMA '71-et. Az értekezlet célja az IMA '71-et. Az értekezlet célja az IMA '71-et. Az értekezlet célja az IMA '71-et.

● A Dél-afrikai Köztársaságban üzembe helyezték az ország első urániumdúsítóját. A pretoriai urániumdúsító üzem gázdiffúziós alapon működik. Az ország saját uránércfeldolgozó támaszkodikk, amelyeket 300 000 tonnára becsülnék.

● Az amerikai pénzügyminisztérium szóvivője erőteljesen cáfolta a hírt, hogy adószéllítást terveznek. A hír a Wall Streeten terjedt el, sőt olyan kijelentések is elhangzottak, hogy az adócsökkentésre e hét végén sor kerül.

● Wallace Rowling, az új-zélandi munkáspárt elnöke jövő hónapra tervezett hollandiai és dániai útja során a kibővülő Közös Piac útjvárlásáról kíván tárgyalni partnereivel. Rowling hét európai országot látogat meg, mielőtt Nagy-Britanniába utazna az októberben tartandó munkáspárti konferenciára.

● A Niederösterreichische Elektrizitätswerke AG. 70 000 kilowatt teljesítményű gázturbinát rendelt a svéd Stal Laval Turbin AB-től. Ez lesz a legnagyobb gázüzemű turbina Ausztriában. A theissi erőműben helyezik üzembe, Krems közelében.

● Az osztrák vegyipartermelés, amely az év első felében 12,1 százalékkal növekedett és 1,2 milliárd schilling értékű volt, az idei év eddig eltelt részében körülbelül 12 százalékkal fejlődött. Tavaly 2700 tonna vegyszert állítottak elő Ausztriában.

● A libanoni parlament ratifikálta azt az egyezményt, amelyet az ország a Trans-Arabian Pipeline (TAPLINE) társasággal kötött. Az olajszállítás tranzitdíját évi 4,8 millió dollárral emelik. Ezáltal az ország bevételei a társaságtól az eddigi 16,6 millió libanoni fontról 30,3 millió fontra növekednek.

● A holland megélhetési költségek indexe júliusban 142,4 pontra nőtt a két hónappal ezelőtti 142,1 pontról. A bázist az 1964-es év mutatja.

● A General Motors 99 dollárral emeli a Chevrolet Vega kiskocsi 1972-es modelljének árát. A kétajtós típusok ára 2189 dollár lesz.

● A Bajkál-tó keleti partján, a Burját Autonóm Köztársaságban az egy hónapig tartó erős esőzések következtében nagy területek kerültek víz alá. Jelenleg körülbelül 10 000 hektár szántóföldet és legelőt borít víz.

● A CSA csehszlovák légiforgalmi vállalat szeptember 1-től a 45 kilogramm feletti teherszállításban az eddigig kedvezőbb díjazást vezet be. A kedvezmény az eddigi tarifa 25 százalékaival egyenértékű.

● A venezuelai képviselőház első olvasásában jóváhagyta az ország földgáz-termelésének államosításáról szóló törvénytervezetet. Eszerint a földgáz termelését és feldolgozását teljes mértékben az állami olajvállalat veszi át.

● Az Egyesült Államok 1971 első negyedében 12,3 millió dollár értékű optikai műszert és lencsét importált. Az elmúlt év hasonló időszakában ennek az importnak az értéke 15,8 millió dollár volt.

● Spanyolország higanyexportja az év első felében 423 metrikus tonna volt, 66 százalékkal kevesebb, mint 1970 első felében. A csökkenés a világpiaci árak alacsony szintjének tudható be.

● Kinshasa-Kongó lesz a 79. tagja a GATT-nak. Az ország felvételét az Általános Kereskedelmi és Vámtarifai Egyezmény tagjai kétharmados többséggel szavazták meg.

● Az afrikai Togóban állami vállalatot létesítenek az ország kávé- és kakaó-termelésének fejlesztésére. Jelenleg évi 20 000 tonna kávé termelnek Togóban. Kakaóból 25 000 tonna kerül piacra, de rövid időn belül 35 000 tonnára szeretnék növelni az évi mennyiséget.

● A Westinghouse és a Tennessee amerikai vállalatok tengervízzel hűtött, a partok előtt úszó atomerőművek építését tervezik. Az első műszaki és gazdasági tanulmányokat előreláthatólag az év végéig elkészítik. A vállalatok szerint az első ilyen típusú atomerőmű talán már 1979-ben elkészül.

Amerikai katonai szállítások Pakisztánnak

Az Egyesült Államok a következő hónapokban 4 millió dollárért szállít még katonai felszerelést és alkatrészeket Pakisztánnak a márciusban meghirdetett embargó ellenére. McCloskey szóvivő elmondta, hogy e szállításokat az egy évre szóló embargó bejelentése előtti exportengedélyek alapján bonyolíthatják le a magánvállalatok. A szállítandó berendezések és felszerelések típusairól azonban nem nyilatkozott a Fehér Ház szóvivője.

Júliusban hivatalosan közölték, hogy mintegy 15 millió dolláros hadiszállítási van még függőben. A még fennmaradt 4 millió dollár nem jelenti azonban azt, hogy a többi 11 milliót leszállították volna. Számos szerződés már lejárt ebben a hónapban, s az exportengedélyeket nem újítták meg.

McCloskey azt is elmondta, hogy az Egyesült Államok függőben tartja 15 millió dolláros segítségének folyósítását, amellyel 7 kelet-pakisztáni fejlesztési terv kivitelezéséhez járulna hozzá. (Reuter)

Külföldi beruházások Jugoszláviában

Tudósítónktól:

Az elmúlt három és fél év alatt — amióta a külföldi eszközök beruházásáról szóló előírások megjelentek — a külföldi cégek összesen 926 millió dinárt fektettek be jugoszláv vállalatokba. A szövetségi gazdasági titkárság adatai szerint eddig 35 szerződést jegyeztek be, ezeknek több mint 50 százalékát, 551 dinárt a jugoszláv autópálya fejlesztésére fordították. A kragujeváci Crvena Zastava és a torinói FIAT három szerződést kötött, ezekben az olasz partner beruházása 395 millió dinárt képvisel. A stuttgarti Daimler-Benz a Fap-Famos gyárba 116 millió dinárt ruház be, a nyugatnémet Deutz a maribori Tam autógyárba mintegy 41 millió dinárt.

Több külföldi tőkeberuházás főleg a szinesfémkohászat, nemeskő-feldolgozó ipar, vegyipar és csapágygyártás területére irányul. Az ilyen jellegű szerződéseket dinamikája az elmúlt időszakban némi stagnálást mutat. Az első két évben 1968—1969-ben 16 szerződés jött létre 548 millió dinár értékben, a múlt évben 14 ilyen szerződést kötöttek 337 millió dinár értékben, 1971 első hat hónapjában a megkötött szerződések száma öt, értékük 41 millió dinár.

A japán számítógéppark alakulása

Japánban március végén 9482 elektronikus számítógép dolgozott, amelyek értéke két és fél millió dollárt tett ki. A japán Electronic Computer Co. (JECC) szerint a működésben lévő számítógépek állománya egy év alatt 1352 darabbal gyarapodott. Értékben a növekedés 44 százalékot tesz ki. A felmérés csak a 200 bitnél nagyobb memóriagigabyte digitális számítógépeket veszi figyelembe. Az állományból hazai eredetű 6711 egység, külföldi pedig 2771. A teljes számítógéppálmány 55,3 százaléka hazai gyártmányú. A japán számítógépek részesedése tavalyhoz képest 2 százalékkal nőtt.

A japán számítógépek aránya a nagy gépeknél 41,5 százalék, a közepes méretűknél 71 százalék, a kisméretűknél 72,4 százalék és a miniatűr gépeknél 75,9 százalék. A hazai eredetű nagy-, közepes és kisméretű számítógépek aránya a tavalyihoz képest növekedett. A külföldi miniatűr számítógépek ugyanakkor tavaly e kategóriának csak 3,9 százalékát tették ki, ez évben pedig 24,1 százalékát. (Kyodo)

FINNORSZÁG ÉS A HATOK

Néhány hetes nyári szünet után szeptember elején folytatódna Brüsszelben a semleges országok és a közös piaci tagállamok közötti tárgyalások a gazdasági kapcsolatok jövőbeni alakulásáról. Előreláthatólag Finnország fogja a legkevésbé problémát okozni a jelenlegi Hatoknak, ugyanis a skandináv ország minden ellenvetés nélkül elfogadja a Közös Piac szabta feltételeket.

Miután Finnország 1969-ben bejelentette, hogy külpolitikai és külkereskedelmi kötelezettségei miatt nem vehet részt a tervezett északi integráció, a Nordek munkájában, a többi skandináv ország a Közös Piac felé fordult, hogy csatlakozzék, illetve valamiféle megállapodást kössön az integrációval. Ezek után Finnország is, amely 1961 óta társult tagja az EFTA-nak, felvette a kapcsolatot a Hatokkal, hogy mihamarabb szerződéses kapcsolatot teremtsen a szervezettel. Az északi ország többek között azért is törekszik megállapodásra, hogy az integráció országában megőrizze versenyképességét. A Közös Piac álláspontja a semlegesekkel kapcsolatban az, hogy ezeket az államokat nem akarja kirekeszteni az „integrált Nyugat-Európából”, de ugyanakkor túl szoros kapcsolatokat sem akar azokkal az országokkal, amelyek semlegességük miatt nem vállalhatják a tagsággal járó kötelezettségeket. Ennek megfelelően a Hatok javasolták, hogy a semleges országok iparikkre kiterjedő szabadkereskedelmi övezeten keresztül kapcsolódjanak az integrációhoz. Svédország szorosabb kapcsolatokra törekszik, Ausztria a mezőgazdasági termékekre is szeretné kiterjeszteni a szabadkereskedelmi övezetet, Svájc bizonyos külön preferenciákra tart igényt, egyedül Finnország fogadja el fenntartás nélkül a Közös Piac javaslatát. Helsinki többször hangoztatta, hogy csupán kereskedelmi szerződés megkötésére törekszik a Hatokkal és ennek nem szabad összeütközésbe kerülnie a semlegességéből fakadó követelményekkel.

A finn nemzetgazdaság elég felemás képet mutat. Az 1967-ben, a finn márka leértékelésével megkezdett stabilizációs program megvalósítása lassan halad és eddig — elsősorban a külkereskedelemben terén — kevés eredményt hozott. Az elmúlt évben a bruttó nemzeti termék (GNP) 6,7 százalékkal nőtt, idén azonban az emelkedés előrebecsülések szerint 3,5 százalékos lesz. Kedvezően hatott viszont az évenként megújításra kerülő stabilizációs program az ország ipari fejlődésére. Finnország ipari termelése 1970-ben 9 százalékkal volt több, mint 1969-ben és a kedvező ipari konjunktúra fokozta az összkéretet mind a fogyasztási, mind a beruházási javak iránt. Csökkent viszont a textilipar termelésének üteme és a faipar termelése nem sokkal haladta meg az 1969-es szintet. Az iparon belül a kohászat és a gépgyártás mutatta a legnagyobb növekedést.

A stabilizációs program egyik fő célkitűzése a fizetési és külkereskedelmi mérleg krónikus passzívumának csökkentése. Az elmúlt években az import emelkedése egyre inkább meghaladta az export bővülését. Így például 1970-ben a finn export értéke 9,6, az importé pedig 11,1 milliárd finn márka volt, így a mérleg 1,5 milliárd hiánnyal zárult. 1969-ben a deficit 160 millió márka volt, ezért a finn központi bank importkorlátozó intézkedéseket hozott, ugyanis a túlfutott konjunktúra lefékezésére célzó pénzügyi és adóügyi intézkedések elégtelenné bizonyultak. A rendelkezés értelmében a finn importörnek a megvásárolt külföldi áru elváltatása előtt a számla teljes összegét letétbe kell helyeznie saját kereskedelmi bankjánál, vagy a központi banknál.

A finn külkereskedelmi struktúrájában az utóbbi években igen lényeges változások történtek: a fa- és papíripari termékek részaránya az exporton belül lényegesen csökkent, diverzifikálódott a kivitel szerkezete, gazdagodott az exportárak skálája. 1970-ben a finn exportban a felfeldolgozóipar részesedése 55 százalékra csökkent, a fém- és gépipar viszont 25 százalékkal emelkedett.

Ki kell emelni a Szovjetunió magas részesedését a finn külkereskedelemben. A szovjet áruk a tíz évvel ezelőtti aláírt megállapodás értelmében vámentességet élveznek a finn piacon és a Szovjetunió Finnország harmadik legnagyobb kereskedelmi partnere. Ezért valószínű, hogy a Közös Piacal kötendő finn megállapodás nem tartalmazza majd a vámok harmonizálását, ami a közös külső vámtarifafeladását jelentené.

Finnországnak feltétlenül megállapodást kell kötnie a Közös Piacal két okból is. Külkereskedelmének fontos tényezője az északi országok gazdaságának kölcsönös összefüggése. Dánia és Norvégia csatlakozása és a közös piac—svéd modus vivendi számottevő zavarokat okozhat a finn nemzetgazdaság számára. Anglia belépésével az EFTA valószínűleg felbomlik, tehát Finnország számára felmérhetetlen hátrányt jelentene, ha Angliával, valamint a többi skandináv országgal még iparikkre vonatkozó szabadkereskedelmi övezet sem könnyítené meg kereskedelmét. Jelenleg a finn export 42 százaléka irányul az EFTA-államokba, az importnak pedig 45 százaléka származik ezekből az országokból. Az EFTA-kapcsolat (elsősorban Anglia és az északi államok) jelentőségét az is alátámasztja, hogy az elmúlt tíz évben az összes finn kivitel háromszorosára bővült, de ugyanakkor az EFTA-ba irányuló export megnégyszereződött: 200 millióról 830 millió dollárra emelkedett. A megegyezést sürgeti az is, hogy a jelenlegi Közös Piacba irányuló finn export háromnegyedét a papíripari termékek teszik ki. E termékeknek kétharmada már most vámentességet élvez a Hatok piacán, de Finnország szeretné, ha a teljes exportja ilyen kedvező elbánásban részesülne.

Már eddig is több tárgyalásra került sor Finnország és a közös piaci tagállamok között a kölcsönös kereskedelmi politikai engedmények lehetőségéről. Valószínűnek látszik, hogy a finnek az ipari szabadkereskedelmi övezet megteremtésén kívül nem törekzenek más preferenciákra, ugyanis „Finnország semlegessége nem teszi lehetővé sem azt, hogy az EKG tagja legyen, sem azt, hogy közreműködjen az EKG intézményeiben” — mondta a közel-múltban Mattila finn kereskedelmi miniszter. A Szovjetunió fontos politikai és gazdasági tényező az ország számára és létszükséglete a szovjet piac megtartása is. A finn vezetés többször hangsúlyozta, hogy a Közös Piacal történő megállapodásnak nem szabad érintenie még közvetve sem a Szovjetunióval fennálló jó kapcsolatokat és az előnyös kereskedelmi megállapodásokat.

Gonda György—Lőrincze Péter

A brit kereskedelmi és fizetési mérleg

Nagy-Britannia külkereskedelmi mérlege júliusban a kormány bejelentése szerint 43 millió font sterlinges többlettel zárult. Az export immár ötödik hónapja meghaladja az importot. Értéke a múlt hónapban 762 millió font sterling volt, míg az importé 719 millió font sterlingre süllyedt, február óta a legalacsonyabb értékre. A 43 millió többlet 3 millió font sterlinggel több, mint júniusban és a legnagyobb december óta.

A fizetési mérleg is kedvezően alakult, mivel a láthatatlan bevételek 50 millió font sterling aktívumot eredményeztek.

1971 első hét hónapjában az export 7 százalékkal múlta felül a tavalyit, a behozatal pedig 6 százalékkal. A most nyilvánosságra hozott adatokból kiderül, hogy a Közös Piac felé irányuló kivitel a múlt hónapban 168 millió font sterling volt, 18 millióval több mint júniusban. Ugyanakkor kissé visszaesett az EFTA-országokba irányuló export. A két kereskedelmi csoportból Anglia 317 millió font sterling értékben importált. (Reuter)

A régi út helyett — LÉGI ÚTI

Magyar géppel — Spanyolhonba!

BUDAPEST—MADRID

Dél-Amerika és Kuba felé csatlakozó járatok!

OTP-hitellehetőségek! Kedvezményes díjtételek!

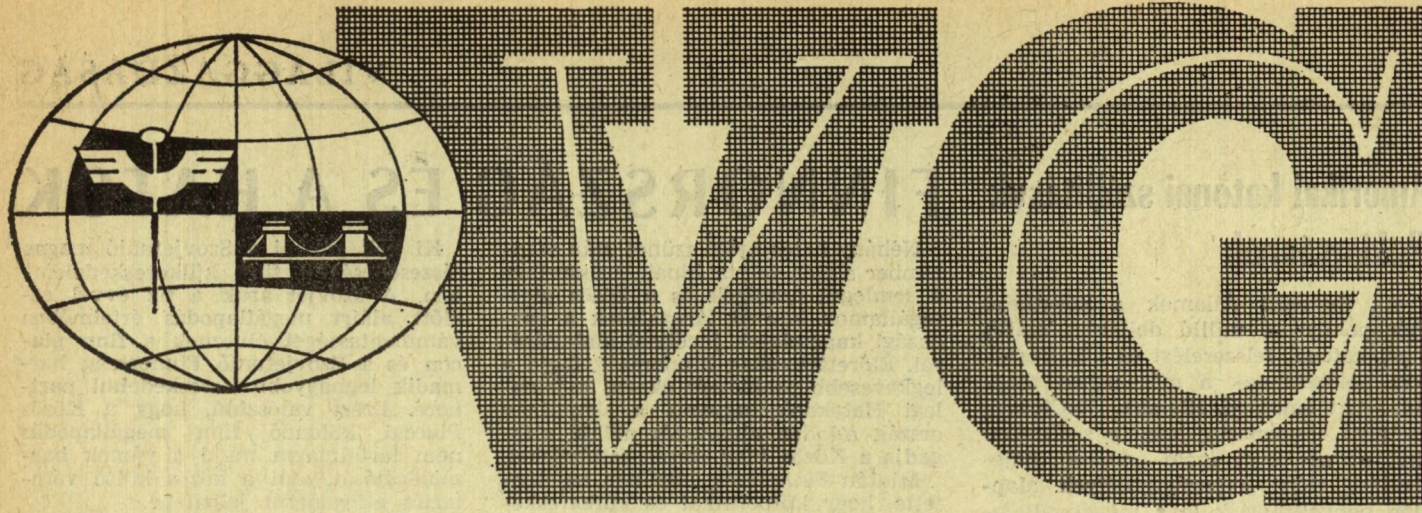
RÉSZLETES FELVILÁGOSÍTÁS, HELYFOGLALÁS, JEGYELADÁS:

 MALÉV

Magyar Légiközlekedési Vállalat

BUDAPEST V., DOROTTYA U. 2. ÉS VÁCI U. 1.

TELEFON: 186-805

VILÁGGAZDASÁG

1971. AUGUSZTUS 14., SZOMBAT

III. ÉVFOLYAM, 158. (653.) SZÁM

A BRÜSSZELI BIZOTTSÁG JELENTÉSE

„A Közös Piac kereskedelmi kapcsolatai Kelet-Európával”

„Most az a legsürgősebb gyakorlati feladat, hogy kidolgozzák a hosszú lejáratú hitelek folyósításának rendszerét, lehetővé téve a szocialista országok számára, hogy több, fejlett technikát hordozó felszerelést vásároljanak, és hatékonyabb technikai együttműködést építhessenek ki a Közös Piacal”. Ez a megállapítás a legfontosabb eleme a Közös Piac végrehajtó bizottsága legújabb jelentésének, melynek címe: „A Közös Piac kereskedelmi kapcsolatai Kelet-Európával”.

Az amerikai Ribicoff szenátor ugyancsak a szocialista országokhoz fűződő gazdasági kapcsolatokról nyilatkozott. A romániai és magyarországi látogatásának tapasztalatait összefoglaló jelentésben síkra száll a szocialista országokkal érvényesített amerikai kereskedelmi korlátozások felszámolásáért, minthogy azok „anakronisztikusak” a változott politikai és gazdasági körülmények között.

Jóllehet e megnyilatkozások az idők jelének tekintendők, valószínűleg véletlen, hogy közzétételük szinte egybeesik a KGST Komplex Programjának nyilvánosságra kerülésével. Mindenesetre figyelemre méltó, hogy a brüsszeli bizottság kijelenti: A jövőben bizonyára megnövekedni fog a Közös Piac, mind a KGST szerepe a kelet-nyugati gazdasági kapcsolatokat illetően.

A múltban többször is előfordult, hogy egyes brüsszeli nyilatkozatok a szocialista országokkal folytatott kereskedelem tényleges helyzetét, „lefojtórafalás” haladásként, a kelet-európai államok által sérelmezett diszkrimináció mérsékléséért kívánták feltüntetni. Ez a benyomás alakulhatott ki az EGK végrehajtó bizottságának legutóbbi nyilatkozatáról is (lásd a VILÁGGAZDASÁG augusztus 4-i számát), amely fölvezet a Közös Piac által követendő kereskedelmi politikát.

Időközben nyilvánosságra került a brüsszeli bizottság előjáróban ismertett jelentése, amely mintegy háttérnyaga, az említett kereskedelmi politikai nyilatkozatnak. Ez a jelentés kiegészíti és értelmezi az első látásra meglehetősen homályosnak tűnő brüsszeli elgondolásokat.

A hatoldalalás jelentés, amely kifejti, hogy az EGK és a kelet-európai országok kapcsolatai „az enyhüléstől az együttműködés felé haladnak”, hangsúlyozza, hogy a szocialista országokkal folytatott kereskedelemben egyre jobban növekszik a jelentősége az export-hiteleknek. Hasonlóképpen megnövekszik a fontossága a technikai kooperációnak, a gyártási jogok és szabadalmak exportjának. A kereskedelmi egyezmények komplexebbé válnak, „csomagmegállapodások” jellegűvé öltik.

A jelek arra vallanak, hogy a Kelet és Nyugat közötti kereskedelmi egyezmények mindinkább a kooperáció és a partneri kapcsolat pozitív eszközeivé válnak. Aktív kereskedelmi politikát keresve az amerikaiak felismerték, hogy az Export-Import Bank hasznos szerepet tölthet be. A bizottság felveti azt a lehetőséget, hogy az Európai Beruházási Bank hasonló szerepet kaphatna; támogathatná az EGK kereskedelmét a kelet-európai országokkal. A bank segíthetne a Közös Piac vállalatainak abban, hogy új piacokat és új partnereket találjanak Kelet-Európában.

A jelentés — amelyet a *Reuter Common Market News* bulletinje ismertet — azt állítja, hogy 20 esztendővel ezelőtt a kelet-európai országok szinte a teljes autarkia politikáját követték, s kereskedelmi kapcsolataik az EGK-val jóformán minimálisak voltak. De azóta a szocialista országok gazdaságpolitikájára megváltozott, kivált a költségek és az árak terén. Eme utóbbi megállapítás jóval inkább vonatkozik az egyes ipari és kereskedelmi vállalatokra mint a kelet-európai országok egész gazdaságára. Mi több — hangoztatja a jelentés — a múltban a kelet-európai országok kevésbé méltányolták a világ többi részében érvényes kereskedelmi szabályokat. Egyedül Csehszlovákia volt a GATT tagja.

A Kennedy-forduló óta azonban sok minden megváltozott. Lengyelország teljes jogú tagként csatlakozott a GATT-hoz, Magyarország pedig felvételét kérte. A többi kelet-európai ország megfigyelőként van jelen a GATT-ban és lényeges mértékben figyelembe veszik annak előírásait és gyakorlatát.

A kereskedelmet Kelet-Európával, csakúgy mint más országokkal, nagymértékben liberalizálták — állítja a brüsszeli bizottság.

A Hatok elvben megállapodtak, hogy a jövőben az összes külső országokkal kötött kereskedelmi egyezményeket, a közösségnek mint egésznek kell meg tárgyalnia. 1973-ig azonban a társországok jogosultak bilaterális egyezmények kötésére más országokkal, elsősorban a kelet-európaiakkal, feltéve, hogy összehangolják kereskedelmi politikájukat, és a tárgyalások megindítása, illetve az egyezmény megkötése tekintetében elismerik végső fórumnak a miniszteri tanácsot.

A kereskedelmi politika fő instrumentumait a múltban ártírfák és a kontingensek jelentették, ám ezek fontossága csökkent, korántsem hasonlítható ahhoz, amilyen az EGK megindítása idején volt. A Dillon- és a Kennedy-forduló messzemenően hozzájárult a ártírfák jelentőségének csökkentéséhez, s a kvótakorlátozásokat ugyancsak számottevően szűkítették. Szerepük még a Kelet-Európával folytatott kereskedelemben is csökkent, jóllehet e relációban még nagy a fontosságuk.

A kereskedelem növekvő részarányát közösen kidolgozott árellenőrzési mechanizmus útján kontrollálják. 1963-ban a mezőgazdasági importkontingensek tervezett liberalizálásával kapcsolatban a Hatok szabályzatot dolgoztak ki a Kelet-Európából származó agrárimport esetleges ellenőrzésére. De a gyakorlatban sosem folyomadtak e szabályokhoz. Pusztá létezésük biztosított volt arra, hogy a kelet-európai exportőrök ne akarjanak meg nem engedett előnyt húzni az import liberalizálásából — írja a jelentés.

A Közös Piac Kelet-Európával kapcsolatos kereskedelmi politikája „rugalmas és pragmatikus volt egyidejűleg, de kétségtelenül nehézségeket okozott az, hogy a kelet-európai országok

nem ismerik el az EGK-t és intézményeit”. A bizottságnak azonban az a nézete, hogy a jövőben mind az EGK, mind a KGST valószínűleg nagyobb szerephez jut a kelet-nyugati kereskedelmi kapcsolatok területén.

A brüsszeli bizottság jelentésének végkövetkeztetése: a múltban az EGK Kelet-Európával kapcsolatos politikájának az volt a legfőbb gondja, hogy biztosítsa: az egyes társországok eltérő gyakorlata ne okozzon zavart a Hatok belső piacán. Ezt az alapvetően defenzív célkitűzést a jövőben is fontosnak kell tekinteni. De a bizottság úgy véli, hogy a jelenlegi politika alapjairól nem térve el, a társországok hasznát húzhatnak abból, ha pozitívabban közelítik meg a problémákat, szorosabb együttműködésre törekcsenek a Kelet-Európára vonatkozó kapcsolatokat és exportpolitika területén.

Az utóbbi 14 évben végbement fejlemények jó részét nem láthatták előre a Római Szerződés szerzői s a bizottság szerint, most nagyobb haszon származna a kereskedelmi politikák az eddiginél pozitívabban összehangolásából, kivált a Kelet-Európával kapcsolatos beruházási politika, hitelpolitika és a technikai együttműködés vonalán. E haszon nemcsak a Közös Piac és Kelet-Európa országaira hárulhat majd, de Európára és az egész világra is — fejtegeti a brüsszeli bizottság jelentése.

Ribicoff demokrata szenátor kijelentette; elkerülhetetlen a Kelet-Európával szemben érvényesített amerikai kereskedelmi korlátozások lazítása.

Ribicoff, aki júniusban Romániába és Magyarországra látogatott, kijelentette, hogy figyelembevéve a gazdasági és politikai körülmények változását, anakronizmus ragaszkodni a korlátozásokhoz. A politikusi utalt arra, hogy az Egyesült Államok a múlt évben 579 millió dollárral mindössze 3 százalékkal részesedett a tőkés világ 18 milliárd dollárt kitevő keleti kereskedelmében.

Az USA és a szocialista országok kereskedelmében négy év múlva 2 milliárd dollár értékre, sőt éves becslések szerint 5 milliárd dollárra növekedhetne.

Az amerikai szenátor egyébként elmondotta, hogy Románia Boeing-707 utasszállító repülőgépeket óhajt vásárolni Amerikától. A Taró bukaresti légipártaság a 13 millió dolláros költséggel repülőgépekből 2-4 darabot venne, s ezeket a New York-Bukarest vonalon üzemeltetné. York — jegyezte meg Ribicoff — az ügylet finanszírozása problémát jelent, mert Romániának passzívuma van az USA-val folytatott kereskedelmében, de ez áthidalható az Export-Import Bankkal kapcsolatban hozott új hitelfolyósítási törvény segítségével.

A Scinteia a KGST-integrációról

A *Scinteia*, a Római Kommunista Párt központi lapja hosszú cikket szentel a szocialista integráció témájának. A cikket dr. Gheorghe Badrus gazdasági szakértő írta. A cikk hangsúlyozza — írja a *Reuter* bukaresti tudósítója —, hogy Románia együtt kíván működni a Szovjetunióval és más KGST-államokkal a nehézipari specializációban és a bonyolult szerszámgyártásban, csakúgy mint a nyersanyagiparban és a mezőgazdasági termelésben.

A *Scinteia* cikke felhívja a figyelmet arra, hogy Románia közreműködik a szovjet vasérctermelés bővítésében és 1972-1990 között növeli a Szovjetunióból származó vasérc importját. Bővíti a vegyipari cikkek gyártását, mégpedig valamennyi KGST-tagállam szükségleteinek kielégítése érdekében. A gépipar gyártó bázis kifejlesztése érdekében most Lengyelországtól vásárol berendezéseket a galaci acélkombinát számára és megvizsgálja a szovjet rész-

és nikkeltermelés fejlesztésében való román részvétel lehetőségét, cserébe e termékek szállításáért — írja a román közgazdász.

Római szakértők megvizsgálták az együttműködés lehetőségét a Szovjetunióval precíziós szerszámgyártás, nehéz teherautók, Diesel- és elektromos mozdonyok, traktorok és más mezőgazdasági gépek gyártásában.

A cikk ugyanakkor kívánatosnak minősíti, hogy az együttműködés valamennyi tagállam fokozatos gazdasági fejlesztését és ipari termelés színvonalának növekedését szolgálja. „Minél összetettebb cikkek cseréjére kerül sor a KGST-országok közötti kereskedelemben, annál jobbak lesznek a tagországok közötti kapcsolatok” — hangsúlyozza a szakértő. Ugyanakkor hozzáteszi, hogy a szervezeten kívüli államokkal folytatott román kereskedelem független marad a KGST-n belül kifejtett tevékenységtől.

NAPRÓL NAPRA

- ♦ A BRÜSSZELI BIZOTTSÁG JELENTÉST TETT KÖZZÉ az EGK és a szocialista országok kereskedelmi kapcsolatainak alakulásáról, s ebben sürgős feladatának minősíti, hogy a Közös Piac államai kidolgozzák a hosszú lejáratú hitelek folyósításának rendszerét, lehetővé téve a szocialista országok számára, hogy több, fejlett technikát hordozó felszerelést vásároljanak. A bizottság szerint az Európai Beruházási Bank vállalhatná a kelet-európai országokkal folyó kereskedelem támogatását. Hasznos lenne — hangoztatta a jelentés —, ha a Közös Piac országai a problémát pozitívan közelítve meg, összehangolnák tevékenységüket a Kelet-Európával kapcsolatos beruházási politika, hitelpolitika és a technikai együttműködés vonalán.
- ♦ FINNORSZÁG A KÖZÖS PIAC JAVASLATÁT a kereskedelmi kapcsolatok szerződéses rendezésére valószínűleg fenntartás nélkül fogadja majd el. A semleges országok és Hatok közötti tárgyalásokon előreláthatólag Finnország okozza majd a legkevésbé problémát. Helsinkinek két okból kell feltétlenül megállapodásra jutnia Brüsszellel: külkereskedelmében fontos tényező az északi országok gazdaságának kölcsönös összefüggése; a Közös Piacra irányuló finn export háromnegyedét papírpári termékek teszik ki, s erre teljes vámenntességet akar szerezni.
- ♦ A KGST SZOCIALISTA VILÁGGAZDASÁGI INTÉZETÉNEK létrejöttéről, szervezeti felépítéséről és jelenlegi feladatairól tájékoztat a *Világsajtóból* című rovatban közölt cikk. A kutatások igen széles skálát ölelnek fel, kezdve az integráció elméleti koncepciójától a gazdasági mechanizmus mindannapi gyakorlati kérdéseitől.
- ♦ A MAGAS FEHÉRJEKONCENTRÁCIÓJÚ TAKARMÁNYOKAT eddig jórészt importálni kellett. A csaknem kizárólag tőkésországokból származó behozatal kiküszöbölése érdekében napirendre került hazánkban a fehérjekoncentrátumokat előállító ipari módszerek bevezetésének szükségessége. E célból jelenleg 4 ilyen eljárás kísérletei folynak.

NEM SZÜNIK A VALUTABIZONYTALANSÁG

Szóba kerül a líra lebegtetése

A valutaszpekuláció, úgy látszik, nem tudja eldönteni, folytassa-e a dollárnak és más valutáknak aranyba fektetését, vagy pedig az aranyat adja el, arra számítva, hogy Washington a nemzetközi valutapolitikában még mindig gyakorolt hatalmával meg tudja állítani a folyamatot, amely melypontra sodorta a dollárt a nyugati devizapiacokon. Ennek tulajdonítható az immár megszokottá vált ritmus: a nyugati devizapiacokon az utóbbi napokban jelentkező dolláreladási lázak és azt követő lecsillapodások. Pénteken a délelőtti spekulációs hullám valóságos kaotikus viszonyokat idézett elő és a dollár frankfurti árfolyama már a márka 8,2 százalékos felértékelésének felelt meg. Délután a központi bankok nagyarányú beavatkozása folytán javultak a dollárjegyárak, s az aranyár, a spekulációs láz fő hőmérője, visszaesett. A svájci Nemzeti Bank és a New York-i Federal Reserve Bank intézkedéseket jelentett be a spekuláció további lecsillapítására, de a bizonytalanság aligha szűnik meg szeptember vége, a Nemzetközi Valuta Alap közgyűlése előtt. Nem lehetetlen azonban, hogy a dollárbeáramlás addig is olyan méreteket ölt, hogy a márka és a holland forint „lebegtetéséhez” más valuták is kénytelenek lesznek csatlakozni.

A péntek délelőtti jelentések szerint a londoni devizapiacokon olyan nagy volt a felfordulás, hogy időnként nem lehetett dollárjegyést kapni, különösen néhány napos határidőre. A központi bankok minden jelentős piacon vásárlásokkal támogatták a dollárt. Zürichben a svájci Nemzeti Bank becslése szerint 2 milliárd dollárt vásárolt fel ezen a héten és hivatalosan közölte, hogy minden korlátozás nélkül folytatja a dollárt támogató intervenciót. A japán központi bank augusztus eleje óta 700 millió dollárt vásárolt fel az egész júliusi 800 millióval szemben. Frankfurtban a Bundesbank pénteken 4,5 millió dollárt szerzett be 3,3920 márkás árfolyamot, de záráskor 3,3850 márkát jegyeztek, ami a márka lebegésének bevezetése óta a legalacsonyabb árfolyam és több mint 8 százalékos felértékelésnek felelt meg. Párizsban a központi bank 5,5130 frankos árfolyamon támogatta a dollárt, és becslése szerint legalább 100 milliót váltott át frankra.

Az arany ára a londoni szabad piacon délelőtt tovább emelkedett, délután azonban 27,5 centtel kerek 43 dollárra szállították le.

A spekulációs láz enyhítésére a svájci Nemzeti Bank bejelentette, hogy hétfőtől kezdve a külföldi betétek után a bank nem fizetnek kamatot és 100 százalékos tartalékletételt kell elhelyezniük a központi banknál.

Washingtonban a Federal Reserve bejelentette, hogy kibővítette a Svájc- és Belgiummal fennálló valutacsere (swap) megállapodást, Svájcra 600 millió dollárról 1 milliárdra, Belgiummal 500 millióról 600 millióra. Ezzel 11,7 milliárd dollárra emelkedett az a valutakeret, amelyből a Federal Reserve szükség esetén meríthet.

Londoni devizapiaci körökben a *Reuter* jelentése szerint egyik bejelentett intézkedésnek sem tulajdonítanak túlzott gyakorlati jelentőséget. A svájci bank lépése nem volt meglepetés, a Federal Reserve „swap” keretének 500 millió dolláros növelését pedig túl jelentéktelennek tartják ahhoz, hogy számottevő segítséget nyújtson a dollárnak.

Milanói *Reuter* jelentés szerint a dollárbeáramlás Olaszországban is fokozódott: a héten eddig 200-250 millió dollárt kellett a központi banknak felvásárolnia. Devizapiaci körökben éppen ezért egyre határozottabban számítanak arra, hogy az olasz pénzügyi hatóságok Bonn példáját követik és felszabadítják a líra árfolyamát. Az Olasz Bank hivatalosan nem volt hajlandó nyilatkozni ezekről a híresztelésekről, de szóvivője kijelentette, hogy feszült figyelemmel követik a helyzetet.

Ismeretes, hogy Olaszország már régóta támogatja a valuták ingadozását sávjának kiszélesítését. Minthogy azonban nem valószínű, hogy erre az Egyesült Államoknak előző számunkban ismertett javaslatával összhangban, az IMF közgyűlése előtt sor kerülhet, lehetséges, hogy a spekulációs rohamok elhárítására csak a líra „lebegtetése” lesz alkalmas.

Ami az amerikai javaslat jövőjét

illeti, a legnagyobb jelentőséget annak a francia pénzügyminiszteriumtól származó értesülésnek tulajdonítják, hogy Franciaország hajlandó tanulmányozni bármilyen javaslatot a valutaárfolyamok szélesebb ingadozására, amíg nem teszi kérdésessé a rögzített paritások alapelveit.

Párizsi vélemények szerint Franciaország a legutóbbi frankspekulációs hullám után már nincs abban a helyzetben, hogy a korábbihoz hasonló merev álláspontot tanúsítsa az amerikai elgondolással szemben, amit Olaszországon kívül Nyugat-Németország is lelkesen támogat.

Bonnban a *Reuter* párizsi értesülését kiegészítik azzal a megjegyzéssel, hogy Franciaország a jelek szerint az eddiginél kedvezőbben ítéli meg azt az elgondolást is, amely szerint a közös piaci valuták árfolyama egymás közt szorosan rögzítve, közösen ingadozzék a dollárhoz képest.

Mint várható volt, a leghűvösebben Tokió fogadta az amerikai elgondolást. A japán pénzügyminisztérium tisztviselői a *Kyodo* szerint hangsúlyozták: „Japán nem érdekelt” az ingadozási ásvok kiszélesítésében. A dollárbeáramlás gyorsulása azonban tokiói pénzügyi körök szerint arra kényszerítheti Japant, hogy az IMF szeptemberi közgyűlésén engedjen.

— sP —

KGST-egytműködés nukleáris orvosi műszerek fejlesztésében

Jegyzőkönyv aláírásával ért véget pénteken Budapestén az atomenergia békés felhasználásával foglalkozó KGST állandó bizottság szakértői értekezlete. Munkatervet hagyták jóvá, amelynek alapján a tagországok együttműködnek a nukleáris orvosi műszerek és azok alkalmazási módszereinek továbbfejlesztésében. Egy másik munkaterv szerint közösen vizsgálják azt is, hogy a számítógépeket milyen módon lehet a leghatékonyabban alkalmazni, az orvosi műszerektől nyert adatok feldolgozásában.

Schiller Budapestre érkezett

Karl Schiller, az NSZK gazdasági és pénzügyminisztere pénteken néhány napos magánlátogatásra hazánkba érkezett. A vendéget a ferihegyi repülőtéren Bíró József külkereskedelmi miniszter fogadta. Megérkezése után Schiller elégedetten nyilatkozott a két ország közötti gazdasági kapcsolatok fejlődéséről — jelenti a *DPA*, hozzátéve, hogy a miniszter pénteki programjában a Bíró József külkereskedelmi miniszterrel, Faluvégi Lajos pénzügyminiszterrel és Timár Mátyas miniszterelnök-helyettesével való találkozás szerepelt.

A nyugatnémet miniszter augusztus 4-e óta Romániában tartózkodott, ahol fogadta őt Ceausescu államelnök is. Megbeszélésükön a kétoldalú árucsereforgalom növeléséről és a gazdasági, valamint ipari-technikai együttműködésről volt szó.

Árháború fenyeget a nyugati repülőársaságok között

A BOAC után két újabb repülőársaság jelentette be, hogy egyoldalúan ármérsékléseket hajt végre az atlanti-óceáni járatain, amennyiben az IATA-hoz tartozó repülőársaságok nem tudnak közös platformot kialakítani az árkedvezmények kérdésében. Mint jelentették, az IATA montreali székhelyén több hetes munkával kidolgozott csomagterv a Lufthansa ellenállása miatt valószínűleg meghiúsul. A két említett repülőársaság, az Air Canada és a Canadian Pacific Airlines. Ez utóbbi a csomagtervben előirányzott kedvezmények kívánja biztosítani.

A Lufthansa képviselője a maga részéről szintén kilátásba helyezte a díjtételek csökkentését. A csomagtervről azt mondta, hogy az új speciális tarifák tovább bonyolítanák a már amúgy is zavaros tarifastruktúrát. A Lufthansa által előirányzott kedvezmények vonatkoznának mindenre, aki

holszezonban turistaosztályon utazik, valamint a 12—25 éves fiatalokra.

Az eredeti terv szerint kedvezményben részesítenék a csoportos utazókat, valamint a fiatalokat 12—22 éves korig. Feltétel lenne az is, hogy a jegyet az utazás megkezdése előtt legalább három hónappal előbb megvásárolják.

A terv értelmében csoportos útnál a montreal—londoni járatra szóló rejtőjegyet holszezonban 187 dollárba, szezonzonban pedig 234 dollárba kerülne.

A New York—London járat jegyei 192, illetve 249 dollárba kerülne. A fiatalok télen 183 dollárért, nyáron pedig 213 dollárért utazhatnának Londonba és vissza.

A kidolgozott javaslat szerint külön kedvezményt kapnának a téli csoportos kirándulások résztvevői: 10—12 személy 7—8 napos kirándulása Montrealból Londonba 188 dollárba kerülne jelenként, a New York—London úti pedig 200 dollárba. (Reuter)

A VG JELENTI

● A Sydneyben megnyílt nemzetközi vásáron — amely Ausztrália legjelentősebb árubemutatójának számít — 14 ország kiállítói között magyar vállalatok is részt vesznek. Az ELEKTRO-IMPEX, a HUNGAROPROX, a HUNGAROTEX, a MONIMPEX, a NIKEX, a TANNIMPEX, a TERIMPEX és a KULTURA olyan kollektívával jelent meg, amely feltehetően nagy érdeklődésre tarthat számot az ausztráliai vásárlók körében.

● Az NDK az idén 232 szovjet szövőautomatát importált. Idén összesen 400 ilyen modern gépet vásárolt a Szovjetuniótól; igen sok szövőüzemet szerelnek fel szovjet gépekkel.

● Ausztria fizetési alpmérlege júniusban csak 252 millió schillinges deficitet zárt a május 1 milliárd 283 millióval szemben. Tavaly júniusban 314 millió schilling volt a hiány. Az év első hat hónapjában azonban jelentős mértékben emelkedett a deficit, a tavalyi 1 milliárd 340 millióról 4 milliárd 80 millióra.

● Szeptember 7. és 9. között tartják meg Berlinben az IMA '71-et. Az érmeikkel működő automaták kiállításán 58 cég vesz részt az NSZK-ból, Angliából, Franciaországból, Spanyolországból és az Egyesült Államokból. Számos játék- és egyéb szórakoztató automatát mutatnak be.

● A Dél-afrikai Köztársaságban üzembé helyezték az ország első urániumdúsítóját. A pretoriai urániumdúsító üzem gázdiffúziós alapon működik. Az ország saját uránércfeldolgozó tüzárműveket, amelyeket 300 000 tonnára becsülnék.

● Az amerikai pénzügyminisztérium szóvivője erőteljesen cáfolta a hírt, hogy adószélesztést terveznek. A hír a Wall Streeten terjedt el, sőt olyan ki-jelentések is elhangzottak, hogy az adócsökkentésre e hét végén sor kerül.

● Wallace Rowling, az új-zélandi munkáspárt elnöke jövő hónapra tervezett hollandiai és dániai útja során a kibővülő Közös Piac tevékenységéről kíván tárgyalni partnereivel. Rowling hét európai országot látogat meg, mielőtt Nagy-Britanniába utazna az októberben tartandó munkáspárti konferenciára.

● A Niederösterreichische Elektrizitätswerke AG. 70 000 kilowatt teljesítményű gázturbinát rendelt a svéd Stal Laval Turbin AB-től. Ez lesz a legnagyobb gázüzemű turbina Ausztriában. A theissi erőműben helyezik üzembe, Krems közelében.

● Az osztrák vegyiszeripar, amely az év első felében 12,1 százalékkal növekedett és 1,2 milliárd schilling értékű volt, az idei év eddig eltelt részében körülbelül 12 százalékkal fejlődött. Tavaly 2700 tonna vegyiszerrel állították elő Ausztriában.

● A libanoni parlament ratifikálta azt az egyezményt, amelyet az ország a Trans-Arabian Pipeline (TAPLINE) társasággal kötött. Az olajszállítás tranzitdíját évi 4,8 millió dollárral emelik. Ezáltal az ország bevételei a társaságtól az eddigi 16,6 millió libanoni fontról 30,3 millió fontra nővekednek.

● A holland megélhetési költségek indexe júliusban 142,4 pontra nőtt a két hónappal ezelőtti 142,1 pontról. A bázist az 1964-es év mutatja.

● A General Motors 99 dollárral emeli a Chevrolet Vega kiskocsiját 1972-es modelljének árát. A kétajtós típusok ára 2189 dollár lesz.

● A Bajkál-tó keleti partján, a Burját Autonóm Köztársaságban az egy hónapig tartó erős esőzések következtében nagy területek kerültek víz alá. Jelenleg körülbelül 10 000 hektár szántóföldet és legelőt borít víz.

● A CSA csehszlovák légiforgalmi vállalat szeptember 1-től a 45 kilogramm feletti teherszállításban az eddiginél kedvezőbb díjazást vezet be. A kedvezmény az eddigi tarifa 25 százalékkalal egyenértékű.

● A venezuelai képviselőház első olvasásában jóváhagyta az ország földgáztermelésének államosításáról szóló törvénytervezetet. Eszerint a földgáz termelését és feldolgozását teljes mértékben az állami olajvállalat veszi át.

● Az Egyesült Államok 1971 első negyedében 12,3 millió dollár értékű optikai műszert és lencsét importált. Az elmúlt év hasonló időszakában ennek az importnak az értéke 15,8 millió dollár volt.

● Spanyolország higanyexportja az év első felében 423 metrikus tonna volt, 66 százalékkal kevesebb, mint 1970 első felében. A csökkenés a vilápiaci árak alacsony szintjének tudható be.

● Kinshasa-Kongó lesz a 79. tagja a GATT-nak. Az ország felvételét az Általános Kereskedelmi és Vámtarifa Egyezmény tagjai kétharmados többséggel szavazták meg.

● Az afrikai Togóban állami vállalatot létesítenek az ország kávé- és kakaótermelésének fejlesztésére. Jelenleg évi 20 000 tonna kávé termelnek Togóban. Kakaóból 25 000 tonna kerül piacra, de rövid időn belül 35 000 tonnára szeretnék növelni az évi mennyiséget.

● A Westinghouse és a Tennesco amerikai vállalatok tengervízzel hűtött, a partok előtt úszó atomerőművek építését tervezik. Az első műszaki és gazdasági tanulmányokat előreláthatólag az év végéig elkészítik. A vállalatok szerint az első ilyen típusú atomerőmű talán már 1979-ben elkészül.

Amerikai katonai szállítások Pakisztánnak

Az Egyesült Államok a következő hónapokban 4 millió dollárért szállít még katonai felszerelést és alkatrészeket Pakisztánnak a márciusban meghirdetett embargó ellenére. McCloskey szóvivő elmondta, hogy e szállításokat az egy évre szóló embargó bejelentése előtti exportengedélyek alapján bonyolíthatják le a magánvállalatok. A szállítandó berendezések és felszerelések típusairól azonban nem nyilatkozott a Fehér Ház szóvivője.

Júliusban hivatalosan közölték, hogy mintegy 15 millió dolláros hadiszállítás van még függőben. A még fennmaradt 4 millió dollár nem jelenti azonban azt, hogy a többi 11 milliót leszállították volna. Számos szerződés már lejárt ebben a hónapban, s az exportengedélyeket nem újították meg.

McCloskey azt is elmondta, hogy az Egyesült Államok függőben tartja 15 millió dolláros segítségének folyósítását, amellyel 7 kelet-pakisztáni fejlesztési terv kivitelezéséhez járulna hozzá. (Reuter)

Külföldi beruházások Jugoszláviában

Tudóstítonktól:

Az elmúlt három és fél év alatt — amióta a külföldi eszközök beruházásáról szóló előírások megjelentek — a külföldi cégek összesen 926 millió dinárt fektettek be jugoszláv vállalatokba. A szövetségi gazdasági titkárság adatai szerint eddig 35 szerződést jegyeztek be, ezeknek több mint 50 százaléka, 551 dinárt a jugoszláv autópálya fejlesztésére fordították. A kragujeváci Crvena Zastava és a torinói FIAT három szerződést kötött, ezekben az olasz partner beruházása 395 millió dinárt képvisel. A stuttgarti Daimler-Benz a Fap-Famos gyárba 116 millió dinárt ruház be, a nyugatnémet Deutz a maribori Tam autógyárba mintegy 41 millió dinárt.

Több külföldi tőkeberuházás főleg a színesfémkohászat, nemesfémfeldolgozó ipar, vegyipar és csapágygyártás területére irányul. Az ilyen jellegű szerződéskötések dinamikája az elmúlt időszakban némi stagnálást mutat. Az első két évben 1968—1969-ben 16 szerződés jött létre 548 millió dinár értékben, a múlt évben 14 ilyen szerződést kötöttek 337 millió dinár értékben, 1971 első hat hónapjában a megkötött szerződések száma öt, értékük 41 millió dinár.

A japán számítógéppark alakulása

Japánban március végén 9482 elektronikus számítógép dolgozott, amelyek értéke két és fél millió dollárt tett ki. A japán Electronic Computer Co. (JECC) szerint a működésben levő számítógépek állománya egy év alatt 1352 darabbal gyarapodott. Értékben a növekedés 44 százalékos teszt ki. A felmérés csak a 200 bitnél nagyobb memóriagépek digitális számítógépeket veszi figyelembe. Az állományból hazai eredetű 6711 egység, külföldi pedig 2771. A teljes számítógéppálmány 55,3 százaléka hazai gyártmányú. A japán számítógépek részese-de tavaloyhoz képest 2 százalékkal nőtt.

A japán számítógépek aránya a nagy gépeknél 41,5 százalék, a közepes méretűeknél 71 százalék, a kisméretűeknél 72,4 százalék és a miniatűr gépeknél 75,9 százalék. A hazai eredetű nagy-, közepes és kisméretű számítógépek aránya a tavaloyhoz képest növekedett. A külföldi miniatűr számítógépek ugyanakkor tavaly e kategóriának csak 3,9 százaléka tettek ki, ez évben pedig 24,1 százaléka. (Kyodo)

FINNORSZÁG ÉS A HATOK

Néhány hetes nyári szünet után szeptember elején folytatódna Brüsszelben a semleges országok és a közös piaci tagállamok közötti tárgyalások a gazdasági kapcsolatok jövőbeni alakulásáról. Előreláthatólag Finnország fogja a legkevesebb problémát okozni a jelenlegi Hatoknak, ugyanis a skandináv ország minden ellenvetés nélkül elfogadja a Közös Piac szabta feltételeket.

Miután Finnország 1969-ben bejelentette, hogy külpolitikai és külkereskedelmi kötelezettségei miatt nem vehet részt a tervezett északi integráció, a Nordek munkájában, a többi skandináv ország a Közös Piac felé fordult, hogy csatlakozzék, illetve valamiféle megállapodást kössön az integrációval. Ezek után Finnország is, amely 1961 óta társult tagja az EFTA-nak, felvette a kapcsolatot a Hatokkal, hogy mihamarabb szerződéses kapcsolatot teremtsen a szervezettel. Az északi országok többek között azért is törekszik megállapodásra, hogy az integráció országában megőrizze versenyképességét. A Közös Piac álláspontja a semlegesekkel kapcsolatban az, hogy ezeket az államokat nem akarja kirekeszteni az „integrált Nyugat-Európából”, de ugyanakkor túl szoros kapcsolatokat sem akar azokkal az országokkal, amelyek semlegességük miatt nem vállalhatják a tagsággal járó kötelezettségeket. Ennek megfelelően a Hatok javasolták, hogy a semleges országok iparicikkekre kiterjedő szabadkereskedelmi övezeten keresztül kapcsolódjanak az integrációhoz. Svédország szorosabb kapcsolatokra törekszik, Ausztria a mezőgazdasági termékekre is szeretné kiterjeszteni a szabadkereskedelmi övezetet, Svájc bizonyos külön preferenciákra tart igényt, egyedül Finnország fogadja el fenn-tartás nélkül a Közös Piac javaslatát. Helsinki többször hangzott, hogy csupán kereskedelmi szerződés megkötésére törekszik a Hatokkal és ennek nem szabad összeütöztetésbe kerülnie a semlegességéből fakadó követelményekkel.

A finn nemzetgazdaság elég felemás képet mutat. Az 1967-ben, a finn márka leértékelésével megkezdett stabilizációs program megvalósítása lassan halad és eddig — elsősorban a külkereskedelemin terén — kevés eredményt hozott. Az elmúlt évben a bruttó nemzeti termék (GNP) 6,7 százalékkal nőtt, idén azonban az emelkedés előrebocsátások szerint 3,5 százalékos lesz. Kedvezően hatott viszont az évenként megújításra kerülő stabilizációs program az ország ipari fejlődésére. Finnország ipari termelése 1970-ben 9 százalékkal volt több, mint 1969-ben és a kedvező ipari konjunktúra fokozta az összeresletet mind a fogyasztási, mind a beruházási javak iránt. Csökkent viszont a textilipar termelésének üteme és a faipar termelése nem sokkal haladta meg az 1969-es szintet. Az iparon belül a kohászat és a gépgyártás mutatta a legnagyobb növekedést.

A stabilizációs program egyik fő célkitűzése a fizetési és külkereskedelmi mérleg krónikus passzívumának csökkentése. Az elmúlt években az import emelkedése egyre inkább meghaladta az export bővülését. Így például 1970-ben a finn export értéke 9,6, az importé pedig 11,1 milliárd finn márka volt, így a mérleg 1,5 milliárd hiánnyal zárult. 1969-ben a deficit 160 millió márka volt, ezért a finn központi bank importkorlátozó intézkedéseket hozott, ugyanis a túlfűtött konjunktúra lefékezésére célzó pénz- és adóügyi intézkedések elégtelennek bizonyultak. A rendelkezés értelmében a finn importőrnek a megvásárolt külföldi áru elvámolása előtt a számla teljes összegét letétbe kell helyeznie saját kereskedelmi bankjánál, vagy a központi banknál.

A finn külkereskedelmi struktúrájában az utóbbi években igen lényeges változások történtek: a fa- és papiripari termékek részaránya az exporton belül lényegesen csökkent, diverzifikálódott a kivitel szerkezete, gazdagodott az exportárúk skálája. 1970-ben a finn exportban a fafeldolgozóipar részese-dése 55 százalékra csökkent, a fém- és gépipar viszont 25 százalékra emelkedett.

Ki kell emelni a Szovjetunió magas részesedését a finn külkereskedelemben. A szovjet áruk a tíz évvel ezelőtti aláírt megállapodás értelmében vámentességet élveznek a finn piacon és a Szovjetunió Finnország harmadik legnagyobb kereskedelmi partnere. Ezért valószínű, hogy a Közös Piacal kötendő finn megállapodás nem tartalmazza majd a vámok harmonizálását, ami a közös külső vámtarifa elfogadását jelentené.

Finnországnak feltétlenül megállapodást kell kötnie a Közös Piacal két okból is. Külkereskedelmének fontos tényezője az északi országok gazdaságának kölcsönös összefüggése. Dánia és Norvégia csatlakozása és a közös piaci—svéd modus vivendi számottevő zavarokat okozhat a finn nemzetgazdaság számára. Anglia belépésével az EFTA valószínűleg felbomlik, tehát Finnország számára felmerhetetlen hátrányt jelentene, ha Angliával, valamint a többi skandináv országgal még iparicikkekre vonatkozó szabadkereskedelmi övezet nem könnyítene meg kereskedelmét. Jelenleg a finn export 42 százaléka irányul az EFTA-államokba, az importnak pedig 45 százaléka származik ezekből az országokból. Az EFTA-kapcsolat (elsősorban Anglia és az északi államok) jelentőségét az is alátámasztja, hogy az elmúlt tíz évben az összes finn kivitel háromszorosa bővült, de ugyanakkor az EFTA-ba irányuló export megnégyszereződött: 200 millióról 830 millió dollárra emelkedett. A megegyezést sürgeti az is, hogy a jelenlegi Közös Piacba irányuló finn export háromnegyedét a papiripari termékek teszik ki. E termékeknek kétharmada már most vámentességet élvez a Hatok piacán, de Finnország szeretné, ha a teljes exportja ilyen kedvező elbánásban részesülne.

Már eddig is több tárgyalásra került sor Finnország és a közös piaci tagállamok között a kölcsönös kereskedelmi politikai engedmények lehetőségéről. Valószínűnek látszik, hogy a finnek az ipari szabadkereskedelmi övezet megteremtésén kívül nem törekcsenek más preferenciákra, ugyanis „Finnország semlegessége nem teszi lehetővé sem azt, hogy az EGK tagja legyen, sem azt, hogy közreműködjen az EGK intézményeiben” — mondotta a közelmúltban Mattila finn kereskedelmi miniszter. A Szovjetunió fontos politikai és gazdasági tényező az ország számára és létszüksége a szovjet piac megtartása is. A finn vezetés többször hangsúlyozta, hogy a Közös Piacal történő megállapodásnak nem szabad érintenie még közvetve sem a Szovjetunióval fennálló jó kapcsolatokat és az előnyös kereskedelmi megállapodásokat.

Gonda György—Lőrincze Péter

A brit kereskedelmi és fizetési mérleg

Nagy-Britannia külkereskedelmi mérlege júliusban a kormány bejelentése szerint 43 millió font sterlinges többlettel zárult. Az export immár ötödik hónapja meghaladja az importot. Értéke a múlt hónapban 762 millió font sterling volt, míg az importé 719 millió font sterlingre süllyedt, február óta a legalacsonyabb értékre. A 43 millió többlet 3 millió font sterlinggel több, mint júniusban és a legnagyobb december óta.

A fizetési mérleg is kedvezően alakult, mivel a láthatatlan bevételek 50 millió font sterling aktívumot eredményeztek.

1971 első hét hónapjában az export 7 százalékkal múlta felül a tavalyit, a behozatal pedig 6 százalékkal. A most nyilvánosságra hozott adatokból kiderül, hogy a Közös Piac felé irányuló kivitel a múlt hónapban 168 millió font sterling volt, 18 millióval több mint júniusban. Ugyanakkor kissé visszaesett az EFTA-országokba irányuló export. A két kereskedelmi csoportból Anglia 317 millió font sterling értékben importált. (Reuter)

A régi út helyett — LÉGI ÚTI

Magyar géppel — Spanyolországra

BUDAPEST—MADRID

Dél-Amerika és Kuba felé csatlakozó járatok!

OTP-hitellehetőségek! Kedvezményes díjtételek!

RÉSZLETES FELVILÁGOSÍTÁS, HELYFOGLALÁS, JEGYELADÁS:

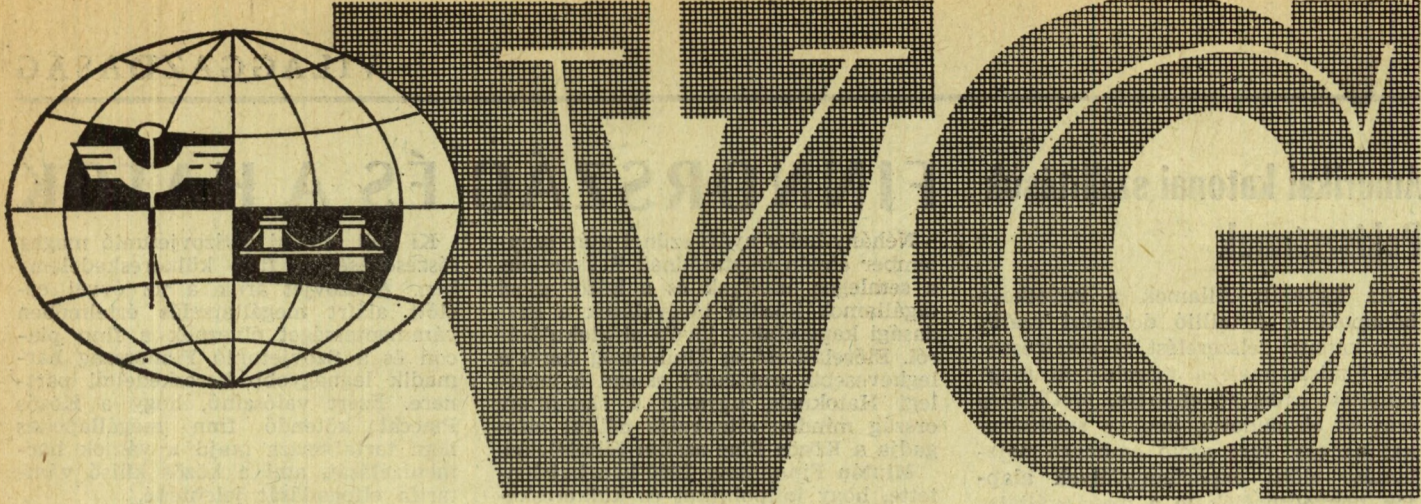

MALÉV

Magyar Légiközlekedési Vállalat

BUDAPEST V., DOROTTYA U. 2. ÉS VÁCI U. 1.

TELEFON: 186-805

VILÁGGAZDASÁG

1971. AUGUSZTUS 14., SZOMBAT

III. ÉVFOLYAM, 158. (653.) SZÁM

A BRÜSSZELI BIZOTTSÁG JELENTÉSE

„A Közös Piac kereskedelmi kapcsolatai Kelet-Európával”

„Most az a legsürgősebb gyakorlati feladat, hogy kidolgozzák a hosszú lejáratú hitelek folyósításának rendszerét, lehetővé téve a szocialista országok számára, hogy több, fejlett technikát hordozó felszerelést vásároljanak, és hatékonyabb technikai együttműködést építhessenek ki a Közös Piacal”. Ez a megállapítás a legfontosabb eleme a Közös Piac végrehajtó bizottsága legújabb jelentésének, melynek címe: „A Közösség kereskedelmi kapcsolatai Kelet-Európával”.

Az amerikai Ribicoff szenátor ugyancsak a szocialista országokhoz fűződő gazdasági kapcsolatokról nyilatkozott. A romániai és magyarországi látogatásának tapasztalatait összefoglaló jelentésben sikra száll a szocialista országokkal érvényesített amerikai kereskedelmi korlátozások felszámolásáról, minthogy azok „anakronisztikusak” a változott politikai és gazdasági körülmények között.

Jöhetnek e megnyilatkozások az idők jelének tekintendők, valószínűleg véletlen, hogy közzétételük szinte egybeesik a KGST Komplex Programjának nyilvánosságra kerülésével. Mindenesetre figyelemre méltó, hogy a brüsszeli bizottság kijelenti: A jövőben bizonyára megőri a Közös Piac, mind a KGST szerepe a kelet-nyugati gazdasági kapcsolatokat illetően.

A múltban többször is előfordult, hogy egyes brüsszeli nyilatkozatok a szocialista országokkal folytatott kereskedelem tényleges helyzetét, „lefotografálását” haladéktalanul, a kelet-európai államok által sérelmezett diszkrimináció mérsékléséért kívánták feltüntetni. Ez a benyomás alakulhatott ki az EGK végrehajtó bizottságának legújabb nyilatkozatáról is (lásd a VILÁGGAZDASÁG augusztus 4-i számát), amely fölvezet a Közös Piac által követendő kereskedelmi politikát.

Időközben nyilvánosságra került a brüsszeli bizottság előlírásban ismertett jelentése, amely mintegy háttéranyag, az említett kereskedelmi politikai nyilatkozatnak. Ez a jelentés kiemelt és értelmezi az első látásra meglehetősen homályosnak tűnő brüsszeli elgondolásokat.

A hatoldalas jelentés, amely kifejti, hogy az EGK és a kelet-európai országok kapcsolatai „az enyhüléstől az együttműködés felé haladnak”, hangsúlyozza, hogy a szocialista országokkal folytatott kereskedelemben egyre jobban növekszik a jelentősége az export-hiteleknek. Hasonlóképpen megnövekszik a fontossága a technikai kooperációnak, a gyártási jogok és szabadalmak exportjának. A kereskedelmi egyezmények komplexebbé válnak, „csomagmegállapodások” jellegűvé öltik.

A jelek arra vallanak, hogy a Kelet és Nyugat közötti kereskedelmi egyezmények mindinkább a kooperáció és a partneri kapcsolat pozitív eszközeivé válnak. Aktív kereskedelmi politikát keresve az amerikai felismerték, hogy az Export-Import Bank hasznos szerepet tölthet be. A bizottság felveti azt a lehetőséget, hogy az Európai Beruházási Bank hasonló szerepet kaphatna; támogathatná az EGK kereskedelmét a kelet-európai országokkal. A bank segíthetne a Közös Piac vállalkozásainak abban, hogy új piacokat és új partnereket találjanak Kelet-Európában.

A jelentés — amelyet a *Reuter Common Market News* bulletinje ismertet — azt állítja, hogy 20 esztendővel ezelőtt a kelet-európai országok szinte a teljes autarkia politikáját követték, s kereskedelmi kapcsolataik az EGK-val jóformán minimálisak voltak. De azóta a szocialista országok gazdaságpolitikájára megváltozott, kivált a költségek és az árak terén. Emellett a megállapítás jóval inkább vonatkozik az egyes ipari és kereskedelmi vállalatokra mint a kelet-európai országok egész gazdaságára. Mi több — hangsúlyozza a jelentés — a múltban a kelet-európai országok kevésbé méltányolták a világ többi részében érvényes kereskedelmi szabályokat. Egyedül Csehszlovákia volt a GATT tagja.

A Kennedy-forduló óta azonban sok minden megváltozott. Lengyelország teljes jogú tagként csatlakozott a GATT-hoz, Magyarország pedig felvételét kérte. A többi kelet-európai ország megfigyelőként van jelen a GATT-ban és lényeges mértékben figyelembe veszik annak előírásait és gyakorlatát.

A kereskedelmi Kelet-Európával, csakúgy mint más országokkal, nagymértékben liberalizálták — állítja a brüsszeli bizottság.

A Hatok elvben megállapodtak, hogy a jövőben az összes külső országokkal kötött kereskedelmi egyezményeket, a közösségnek mint egésznek kell meg tárgyalnia. 1973-ig azonban a társországok jogosultak bilaterális egyezmények kötésére más országokkal, elsősorban a kelet-európaiakkal, feltéve, hogy összehangolják kereskedelempolitikájukat, és a tárgyalások megindítása, illetve az egyezmény megkötése tekintetében elismerik végső fórumnak a miniszteri tanácsot.

A kereskedelempolitika fő instrumentumait a múltban a tarifák és a kontingensek jelentették, ám ezek fontossága csökkent, korántsem hasonlítható ahhoz, amilyen az EGK megindítása idején volt. A Dillon- és a Kennedy-forduló messzemenően hozzájárult a tarifák jelentőségének csökkentéséhez, s a kvótakorlátozásokat ugyancsak számottevően szűkítették. Szerepük még a Kelet-Európával folytatott kereskedelemben is csökkent, jöhetnek e relációban még nagy a fontosságuk.

A kereskedelem növekvő részarányát közösen kidolgozott ellenőrzési mechanizmus útján kontrollálják. 1963-ban a mezőgazdasági importkontingensek tervezett liberalizálásával kapcsolatban a Hatok szabályzatot dolgoztak ki a Kelet-Európából származó agrárimport esetleges ellenőrzésére. De a gyakorlatban sosem folyomadtak e szabályokhoz. Pusztán létezésük biztosított volt arra, hogy a kelet-európai exportőrök ne akarjanak meg nem engedett előnyt húzni az import liberalizálásából — írja a jelentés.

A Közös Piac Kelet-Európával kapcsolatos kereskedelmi politikája „rugalmas és pragmatikus volt egyidejűleg, de kétségtelenül nehézségeket okozott az, hogy a kelet-európai országok

nem ismerik el az EGK-t és intézményeit”. A bizottság azonban az a nézet, hogy a jövőben mind az EGK, mind a KGST valószínűleg nagyobb szerephez jut a kelet-nyugati kereskedelmi kapcsolatok területén.

A brüsszeli bizottság jelentésének végkövetkeztetése: a múltban az EGK Kelet-Európával kapcsolatos politikájának az volt a legfőbb gondja, hogy biztosítsa: az egyes társországok eltérő gyakorlata ne okozzon zavart a Hatok belső piacán. Ezt az alapvetően defenzív célkitűzést a jövőben is fontosnak kell tekinteni. De a bizottság úgy véli, hogy a jelenlegi politika alapjairól nem térve el, a társországok hasznát húzhatnak abból, ha pozitívabban közelítik meg a problémákat, szorosabb együttműködésre törekednek a Kelet-Európára vonatkozó kapcsolatok és exportpolitika területén.

Az utóbbi 14 évben végbement fejlemények jó részét nem láthatják előre a Római Szerződés szerzői s a bizottság szerint, most nagyobb haszon származhat a kereskedelempolitikák az eddiginél pozitívabb összehangolásából, kivált a Kelet-Európával kapcsolatos beruházási politika, hitelpolitika és a technikai együttműködés vonalán. E haszon nemcsak a Közös Piac és Kelet-Európa országaira hárulhat majd, de Európára és az egész világra is — fejtegeti a brüsszeli bizottság jelentése.

Ribicoff demokrata szenátor kijelentette; elkerülhetetlen a Kelet-Európával szemben érvényesített amerikai kereskedelmi korlátozások lazítása.

Ribicoff, aki júniusban Romániába és Magyarországra látogatott, kijelentette, hogy figyelembe véve a gazdasági és politikai körülmények változását, anakronizmus ragaszkodni a korlátozó-sokhoz. A politikus utalt arra, hogy az Egyesült Államok a múlt évben 579 millió dollárral mindössze 3 százalékkal részesedett a tőkés világ 18 milliárd dollárt kitevő keleti kereskedelmében.

Az USA és a szocialista országok kereskedelmi négy év múlva 2 milliárd dollár értékre, sőt éves becslések szerint 5 milliárd dollárra növekedhetne.

Az amerikai szenátor egyébként elmondta, hogy Románia Boeing-707 utasszállító repülőgépeket óhajt vásárolni Amerikától. A Taru bukaresti légitársaság a 13 millió dolláros költséggel repülőgépekből 2-4 darabot venne, s ezeket a New York-Bukarest vonalon üzemeltetné. Igaz — jegyezte meg Ribicoff — az ügylet finanszírozása problémát jelent, mert Romániának passzívuma van az USA-val folytatott kereskedelemben, de ez áthidalható az Export-Import Bankkal kapcsolatban hozott új hitelfolyósítási törvény segítségével.

A Scinteia a KGST-integrációról

A *Scinteia*, a Román Kommunista Párt központi lapja hosszú cikket szentel a szocialista integráció témájának. A cikket *dr. Gheorghe Badrus* gazdasági szakértő írta. A cikk hangsúlyozza — írja a *Reuter* bukaresti tudósítója —, hogy Románia együtt kíván működni a Szovjetunióval és más KGST-államokkal a nehézipari specializációban és a bonyolult szerszámgépek gyártásában, csakúgy mint a nyersanyagtermelésben és a mezőgazdasági termelésben.

A *Scinteia* cikke felhívja a figyelmet arra, hogy Románia közreműködik a szovjet vasérctermelés bővítésében és 1972-1990 között növeli a Szovjetunióból származó vasérc importját. Bővíti a vegyipari cikkek gyártását, mégpedig valamennyi KGST-tagállam szükségleteinek kielégítése érdekében. A gépipar gyártó bázis kifejlesztése érdekében most Lengyelországtól vásárol be rendezéseket a galaci acélkombinát számára és megvizsgálja a szovjet réz-

és nikkeltermelés fejlesztésében való román részvétel lehetőségét, cserébe e termékek szállításáért — írja a román közgazdász.

Román szakértők megvizsgálták az együttműködés lehetőségét a Szovjetunióval precíziós szerszámgépek, nehéz teherautók, Diesel- és elektromos mozdonyok, traktorok és más mezőgazdasági gépek gyártásában.

A cikk ugyanakkor kívánatosnak minősíti, hogy az együttműködés valamennyi tagállam fokozatos gazdasági fejlesztését és ipari termelés színvonalának növekedését szolgálja. „Minél összetettebb cikkek cseréjére kerül sor a KGST-országok közötti kereskedelemben, annál jobb lesznek a tagországok közötti kapcsolatok” — hangsúlyozza a szakértő. Ugyanakkor hozzátesszi, hogy a szervezeten kívüli államokkal folytatott román kereskedelem független marad a KGST-n belül kifejtett tevékenységtől.

NAPRÓL NAPRA

- ◆ A BRÜSSZELI BIZOTTSÁG JELENTÉST TETT KÖZZÉ az EGK és a szocialista országok kereskedelmi kapcsolatainak alakulásáról, s ebben sürgős feladatának minősíti, hogy a Közös Piac államai kidolgozzák a hosszú lejáratú hitelek folyósításának rendszerét, lehetővé téve a szocialista országok számára, hogy több, fejlett technikát hordozó felszerelést vásároljanak. A bizottság szerint az Európai Beruházási Bank vállalhatná a kelet-európai országokkal folyó kereskedelem támogatását. Hasznos lenne — hangoztatta a jelentés —, ha a Közös Piac országai a problémát pozitívan közelítve meg, összehangolják tevékenységüket a Kelet-Európával kapcsolatos beruházási politika, hitelpolitika és a technikai együttműködés vonalán.
- ◆ FINNSORSZÁG A KÖZÖS PIAC JAVASLATÁT a kereskedelmi kapcsolatok szerződéses rendezésére valószínűleg fenntartás nélkül fogadja majd el. A semleges országok és Hatok közötti tárgyalásokon előreláthatólag Finnország okozza majd a legkevesebb problémát. Helsinkinek két okból kell feltétlenül megállapodásra jutnia Brüsszellel: külkereskedelmében fontos tényező az északi országok gazdaságának kölcsönös összefüggése; a Közös Piacra irányuló finn export háromnegyedét papíripari termékek teszik ki, s erre teljes vámmenteséget akar szerezni.
- ◆ A KGST SZOCIALISTA VILÁGGAZDASÁGI INTÉZETÉNEK létrejöttéről, szervezeti felépítéséről és jelenlegi feladatairól tájékoztat a Világsajtóból című rovatban közölt cikk. A kutatások igen széles skálát ölelnek fel, kezdve az integráció elméleti koncepciójától a gazdasági mechanizmus mindannapi gyakorlati kérdéseitől.
- ◆ A MAGAS FEHÉRJEKONCENTRÁCIÓJÚ TAKARMÁNYOKAT eddig jórészt importálni kellett. A csaknem kizárólag tőkésországokból származó behozatal kiküszöbölése érdekében napirendre került hazánkban a fehérjekoncentrátumokat előállító ipari módszerek bevezetésének szükségessége. E célból jelenleg 4 ilyen eljárás kísérletei folynak.

NEM SZÚNIK A VALUTABIZONYTALANSÁG

Szóba kerül a lira lebegtetése

A valutaspekuláció, úgy látszik, nem tudja eldönteni, folytassa-e a dollárral és más valutáknak arányban fektetését, vagy pedig az aranyat adja el, arra számítva, hogy Washington a nemzetközi valutapolitikában még mindig gyoragoralt hatalmával meg tudja állítani a folyamatot, amely melypontra sodorta a dollárt a nyugati devizapiacokon. Ennek tulajdonítható az immár megszokottá vált ritmus: a nyugati devizapiacokon az utóbbi napokban jelentkező dolláreladási lázak és azt követő lecsillapodások. Pénteken a délelőtti spekulációs hullám valóságos kaotikus viszonyokat idézett elő és a dollár frankfurti árfolyama már a márka 8,2 százalékos felértékelésének felelt meg. Délután a központi bankok nagyarányú beavatkozása folytán javultak a dollárjegyzékek, s az aranyár, a spekulációs láz fő hőmérője, visszaesett. A svájci Nemzeti Bank és a New York-i Federal Reserve Bank intézkedéseket jelentett be a spekuláció további lecsillapítására, de a bizonytalanság aligha szűnik meg szeptember vége, a Nemzetközi Valuta Alap közgyűlése előtt. Nem lehetetlen azonban, hogy a dollárbeáramlás addig is olyan méreteket ölt, hogy a márka és a holland forint „lebegtetéséhez” más valuták is kénytelenek lesznek csatlakozni.

A péntek délelőtti jelentések szerint a londoni devizapiacra olyan nagy volt a felfordulás, hogy időnként nem lehetett dollárjegyzést kapni, különösen néhány napos határidőre. A központi bankok minden jelentős piacon vásárlásokkal támogatták a dollárt. Zürichben a svájci Nemzeti Bank becslése szerint 2 milliárd dollárt vásárolt fel ezen a héten és hivatalosan közölte, hogy minden korlátozás nélkül folytatja a dollárt támogató intervenciót. A japán központi bank augusztus eleje óta 700 millió dollárt vásárolt fel az egész július 800 millióval szemben. Frankfurtban a Bundesbank pénteken 4,5 millió dollárt szerzett be 3,3920 márkás árfolyamot, de záráskor 3,3850 márkát jegyeztek, ami a márka lebegésének bevezetése óta a legalacsonyabb árfolyam és több mint 8 százalékos felértékelésnek felelt meg. Párizsban a központi bank 5,5130 frankos árfolyamon támogatta a dollárt, és becslések szerint legalább 100 milliót váltott át frankra.

Az arany ára a londoni szabad piacon délelőtti tovább emelkedett, délután azonban 27,5 centtel kerek 43 dollárra szállították le.

A spekulációs láz enyhítésére a svájci Nemzeti Bank bejelentette, hogy hétfőtől kezdve a külföldi betétek után a bankok nem fizetnek kamatot és 100 százalékos tartalékletételt kell elhelyezniük a központi banknál.

Washingtonban a Federal Reserve bejelentette, hogy kibővítette a Svájc-al és Belgiummal fennálló valutacsere (swap) megállapodást, Svájjal 600 millió dollárról 1 milliárdra, Belgiummal 500 millióról 600 millióra. Ezzel 11,7 milliárd dollárra emelkedett az a valutakeret, amelyből a Federal Reserve szükség esetén meríthet.

Londoni devizapiaci körökben a *Reuter* jelentése szerint egyik bejelentett intézkedésnek sem tulajdonítanak túlzott gyakorlati jelentőséget. A svájci bank lépése nem volt meglepetés, a Federal Reserve „swap” keretének 500 millió dolláros növelését pedig túl jelentéktelennek tartják ahhoz, hogy számottevő segítséget nyújtson a dollárnak.

Milanói *Reuter* jelentés szerint a dollárbeáramlás Olaszországban is fokozódott: a héten eddig 200-250 millió dollárt kellett a központi banknak felvásárolnia. Devizapiaci körökben éppen ezért egyre határozottabban számítanak arra, hogy az olasz pénzügyi hatóságok Bonn példáját követik és felszabadítják a lira árfolyamát. Az Olasz Bank hivatalosan nem volt hajlandó nyilatkozni ezekről a híresztelésekről, de szóvivője kijelentette, hogy feszült figyelemmel követik a helyzetet.

Ismeretes, hogy Olaszország már régóta támogatja a valuták ingadozását sávjának kiszélesítését. Minthogy azonban nem valószínű, hogy erre az Egyesült Államoknak előző számunkban ismertetett javaslatával összhangban, az IMF közgyűlése előtt sor kerülhet, lehetséges, hogy a spekulációs rohamok elhárítására csak a lira „lebegtetése” lesz alkalmas.

Ami az amerikai javaslat jövőjét

illeti, a legnagyobb jelentőséget annak a francia pénzügyminisztériumtól származó értesülésnek tulajdonítják, hogy Franciaország hajlandó tanulmányozni bármilyen javaslatot a valutaárfolyamok szélesebb ingadozására, amíg nem teszi kérdésessé a rögzített paritások alapelveit.

Párizsi vélemények szerint Franciaország a legutóbbi frankspekulációs hullám után már nincs abban a helyzetben, hogy a korábbihoz hasonló megre álláspontot tanúsítsa az amerikai elgondolással szemben, amit Olaszországon kívül Nyugat-Németország is lelkesen támogat.

Bonnban a *Reuter* párizsi értesülését kiegészítik azzal a megjegyzéssel, hogy Franciaország a jelek szerint az eddiginél kedvezőbben ítéli meg azt az elgondolást is, amely szerint a közös piaci valuták árfolyama egymás közt szorosan rögzítve, közösen ingadozzék a dollárhoz képest.

Mint várható volt, a leghűvösebben Tokió fogadta az amerikai elgondolást. A japán pénzügyminisztérium tisztviselői a *Kyodo* szerint hangsúlyozták: „Japán nem érdekelt” az ingadozási sávok kiszélesítésében. A dollárbeáramlás gyorsulása azonban tokiói pénzügyi körök szerint arra kényszerítheti Japánt, hogy az IMF szeptemberi közgyűlésén engedjen.

— sP —

KGST-együttműködés nukleáris orvosi műszerek fejlesztésében

Jegyzőkönyv aláírásával ért véget pénteken Budapesten az atomenergia békés felhasználásával foglalkozó KGST állandó bizottság szakértői értekezlete. Munkatervet hagytak jóvá, amelynek alapján a tagországok együttműködnek a nukleáris orvosi műszerek és azok alkalmazási módszereinek továbbfejlesztésében. Egy másik munkaterv szerint közösen vizsgálják azt is, hogy a számítógépeket milyen módon lehet a leghatékonyabban alkalmazni, az orvosi műszerektől nyert adatok feldolgozásában.

Schiller Budapestre érkezett

Karl Schiller, az NSZK gazdasági és pénzügyminisztere pénteken néhány napos magánlátogatásra hazánkba érkezett. A vendéget a ferihegyi repülőtéren Bíró József külkereskedelmi miniszter fogadta. Megérkezése után Schiller elégedetten nyilatkozott a két ország közötti gazdasági kapcsolatok fejlődéséről — jelenti a DPA, hozzátéve, hogy a miniszter pénteki programjában a Bíró József külkereskedelmi miniszterrel, Faluvegyi Lajos pénzügyminiszterrel és Timár Mátyas miniszterelnök-helyetessel való találkozás szerepelt.

A nyugatnémet miniszter augusztus 4-e óta Romániában tartózkodott, ahol fogadta őt Ceausescu államelnök is. Megbeszélésükön a kétoldalú árucseréforgalom növeléséről és a gazdasági, valamint ipari-technikai együttműködésről volt szó.